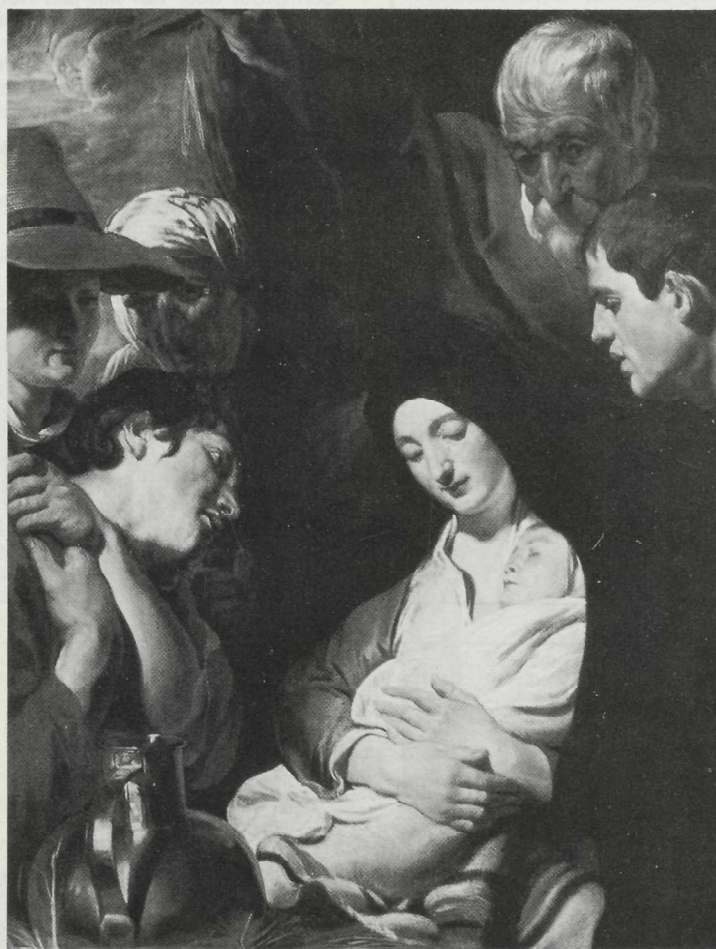

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

„Aanbidding der herders”
Jacob Jordaens (1593 - 1678) Mauritshuis, 's-Gravenhage

AGENDA 1984

- 13 mei Gouden Kringdag Diessen.
20 mei Kringdag Kring Maasland te Loop op Zand b.g.v. het 200-jarig bestaan van Sint-Ambrosiusgilde.
20 mei Kringdag Land van Cuyk te Beugen.
3 juni Kringgildedag bij Sint-Nicolaasgilde Valkenswaard.
8 juli Liefdadigheidsfestijn te Haaren bij Sint-Catharina- en Barbaragilde.
12 aug. Vrije gildedag te Escharen bij gilde St. Antonius Abt.
19 aug. Vrij gildefeest Gilde Sint Sebastiaan Lage Mierde.
8-9 sept. Kringdag Peelland te Someren-Eind bij gilde St. Lambertus en Schutterij Wilhelmina.
9 sept. Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Willibrordus Alphen.

AGENDA 1985

- 2 juni Kringgildedag bij Sint-Catharinagilde Son.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 3 februari bij een van onze correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Verzoek om een briefwisseling met een gildebroeder.

Al ben ik geen gildebroeder, toch lees ik trouw de Gildetrom. Dit omdat het schuttersgildenwezen in al zijn facetten al ruim twintig jaar mijn bijzondere belangstelling heeft. Daarom wil ik u vragen, of een gildebroeder met mij wil corresponderen en bereid is via een geregelde **briefwisseling** mij te vertellen over alles wat hij met zijn gilde zoal meemaakt.

Op het eerste gezicht lijkt dit verzoek misschien nogal vreemd maar door mijn handicap ben ik een groot deel van het jaar hoofdzakelijk aan huis gebonden en bijna niet meer in staat gildefeesten te bezoeken.

Corresponderen met een gildebroeder kan mijn hobby weer wat extra kleur geven, iets wat gildefeesten en het gildebroederschap zo kenmerkt.

Met vriendelijke groeten,

M. Hurks

Watercirkel 382, 1186 NH Amstelveen.

Verloren voorwerpen

Nog, zeer sporadisch wegens mijn werk, steeds doende met opruimen en rubricering van mijn persoonlijke archief en dat van de Stichting Landjuweel Oirschot (opgeheven) en van alles wat te maken heeft met het Landjuweel Oirschot 1980, kwam ik tot mijn schrik in een hoek van de zolder (ik heb sindsdien mijn woning verbouwd) een doos tegen met daarin enkele gevonden voorwerpen die daags na het Landjuweel, dus op 25-8-1980, bij mij gebracht zijn door commissieleden die het terrein hadden opgeruimd en de

„DE GILDE Trom” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragersstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.

(Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij

bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

akkommodaties hadden afgebroken. Ik heb toen in de drukte de spullen opgeborgen met de bedoeling de vondst later via De Gilde-trom bekend te maken. Echter dat is mij nadien ontschoten en vandaar deze, tot mijn schande, late aktie.

Het gaat allereerst om een **zilveren schild**, afmeting ca. 6,5 x 8,5 cm, waarvan ik hierbij een foto meezend. Verder een **groene rozet** met witte knop, een kunstlederen **witte riem** van ca. 110 cm lang, een **trommelstok** en een **dunne rode sjerp** met witte (of zeer lichtroze) tressen.

Willen de eigenaars mij eerst even bellen, want ik ben vaak van huis. Mijn telefoonnummer is 04997 - 2567 en mijn adres staat onder deze brief.

Ik ben van plan, tenminste bij het zilveren schild, om nadat een eigenaar zich meldt, eerst zijn naam, adres en gilde te vragen en daarna bij de hoofdman van het betreffende gilde eerst te informeren of deze gegevens kloppen alvorens het schild af te geven.

Met gildegroeten,
A. A. J. van der Aa, ex-secretaris
Gasthuisstraat 43a, 5688 AW Oirschot.

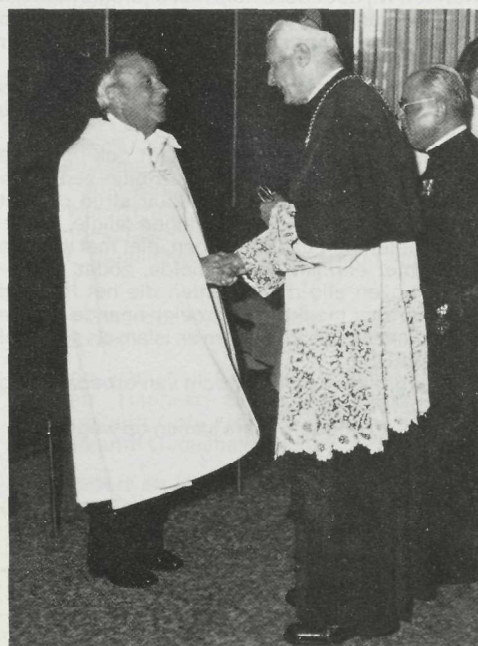

1e Pr./Beste Nar/Gilde/St. Joris/
Hooge Mierde/25-4-'54.

Gildebroeders tot ridder geslagen

Op zaterdag 29 oktober jl. werden onze gildebroeders A. v. Agt, J. Abrahams, H. v. Bogerijen en P. Bogaers in de Augustijnerkerk te Eind-

hoven samen met 20 andere novieten tot ridder in de Orde van het H. Graf van Jeruzalem geslagen, tijdens een ruim 2 uur durende eucha-

De gildebroeders J. A. Abrahams en P. Ph. Bogaers worden voor hun ridderschap gelukgewenst door Maximiliaan Kardinaal De Fürstenberg, Grootmeester der Orde te Rome.

ristieviering.

De investituur van de novieten vormde hierin het hoogtepunt. Een aandoenlijk gebeuren dat door de symboliek der handelingen een juist beeld gaf omtrent de doelstelling van de ridderorde. De verklaring en belijdenis der novieten om zich in dienst te zullen blijven zetten voor Christus en Zijn Kerk, de armen en de zwakken in de maatschappij te willen beschermen zoals een goed ridder betaamt, het overhandigen van de sporen, het zwaard en het Jeruzalemkruis, waarna de mantel omgehangen wordt: dit alles heeft een diepe indruk op mij gemaakt.

Het is dus niet zoals een krant destijds heeft vermeld, dat dit ridderschap te koop is. Spiritualiteit, integriteit en de daaruit voortvloeiende naastenliefde zijn nl. niet te koop, kunnen ook nooit te koop zijn omdat deze hier ver boven verheven zijn.

Ik heb sinds die zaterdag duidelijk begrepen dat deze ridderorde en onze gilden in wezen parallel lopen in hun doelstellingen, waarbij de ridders een extra taak en verantwoordelijkheid op zich genomen hebben: de bescherming en ondersteuning van de Christenen in het H. Land.

Hun uitnodiging op ons derde gildecongres was op zijn plaats, de gevraagde samenwerking noodzakelijk. Want wij als gildebroeder leggen toch zo graag elk jaar de gelofte van trouw aan kerkelijke en wereldlijke overheid af in dienst van zwakken en hulpbehoevenden binnen onze maatschappij.

Hebben wij ook niet de taak onze broeders en zusters in het H. Land te helpen zich te kunnen ontplooiën, te handhaven te midden van het vele geweld?

Kunnen wij door deze hulp niet bijdragen aan het behoud van de vrede binnen deze brandhaard van tegenstellingen, die een wereldgevaar inhouden?

Is waarlijke naastenliefde niet het beste wapen tegen onrechtvaardigheid, armoe en andere ellende?

Dit vergeten missiegebied vraagt ook om onze hulp. Het is echt geen *ver-van-mijn-bed-show* die daar opgevoerd wordt. Maar strijd om het behoud van eigen identiteit, eigen religie.

Wij moeten hen daarbij helpen, niet met wapens maar met eerlijke naastenliefde, zodat dit gebaar, boven alle monumenten die het H. Land ons dierbaar maakt, mag groeien naar de andere godsdiensten als jodendom en islam als symbool van VREDE.

Een begin van een kruistocht van broederschap in dienst van die vrede.

Ridders en gildebroeders samen op weg.

A. H. C. v. Broekhoven.

Dor hedde de schut, een langspeelplaat

Onder deze titel is, ter gelegenheid van het 575-jarig bestaan, door het Sint-Jorisgilde Zesgehuchten een langspeelplaat uitgebracht met

een aantal oude gildeliederen.

De LP kost f 19,90 **exclusief** verzend- en eventuele rembourstkosten. Zij kunnen besteld worden bij het Sint-Jorisgilde (p/a Goorstraat 81, 5666 EE Geldrop) hetzij schriftelijk, danwel door overschrijving van f 26,40 (dat is dan **inclusief** de verzendkosten) op de rekening van het gilde bij de Rabobank te Geldrop, rekeningnummer 15.97.00.701 (postgironummer van de bank 1105077).

De plaat is te koop bij de muziekwinkels van van Leest te Eindhoven en van Foole en de Heikrekels te Geldrop.

De plaat zal bij vele oudere gildebroeders ongetwijfeld herinneringen oproepen. En wellicht is het beluisteren ervan voor een aantal gilden aanleiding het zingen van die liederen weer in hun gebruik op te nemen.

Gildemars (Zesgehuchten)

In bijna alle dorpen van Oost-Brabant is de gildemars bekend. Op de tekst van deze mars werden diverse variaties gemaakt door de bewoners van de dorpen, die daarmee spottend de komst van het gilde aankondigden.

Uitvoerenden: Tamboers en leden van het Sint-Jorisgilde te Zesgehuchten.

Sint-Jorislied. (o.a. Stratum)

Het Sint-Joris of Gregoriuslied is de oudst bewaarde heiligenhymne, die al in de 13de eeuw gedicht werd. Bij diverse Brabantse Sint-Jorisgilden is het lied nog te vinden, o.a. in Berlicum, Gemert, Diessen en Stratum, hoewel het aantal coupletten kan verschillen. Ook buiten Brabant is het Sint-Jorislied bekend.

Arrangementen en uitvoering: Volksmuziekgroep „Achter Um“. (Zang, vlier, gildetrom, gitaar, draailier).

Meilied. (Venray)

Op 30 april zingen de leden van het Sint-Annagilde uit Venray het meilied als de meiboom wordt geplant. Volgens J. A. Jolles („De schuttersgilden en schutterijen in Limburg“) in 1937 moet dit lied erg oud zijn. De melodie werd in 1982 opgetekend bij gildebroeder Jep Jansen (geb. 1905) in Venray.

Arrangementen en uitvoering: Volksmuziekgroep „Achter Um“. (Zang, accordeon, fluit).

Lied ter eere van den H. Antonius Abt (Gemert).

In 1888 schreef de priester J. van Heertum dit Antoniuslied, toen hij op vakantie in Gemert was. Van Heertum was als priester werkzaam in Chicago. Wie de melodie van dit lied heeft gemaakt is niet bekend. De Gemertse gilden kennen in totaal zes Antoniusliederen. Van vijf van deze liederen is de melodie nog bekend.

Arrangementen en uitvoering: Volksmuziekgroep „Achter um“. (Zang, gitaar, fluit).

Kolvenierslied. (Helmond)

Het kolveniersgilde, dat zich onder de bescherming van O.L. Vrouwe stelde, is waarschijnlijk in

de 12de eeuw opgericht.

Het kolvenierslied werd al in de 18de eeuw opgeschreven door de Helmondse kapelaan J. Hage-laers. Het lied wordt nog altijd gezongen door de leden van het kolveniersgilde (Maximaal 33 leden) bij het jaardiner (in januari), en bij het koningschieten, dat om de twee jaar wordt gehouden.

Arrangementen: Reinout Godschalk.

Uitvoering: Geldrops Mannenkoor met begeleiding van leden Geldrops Kamerorkest.
(Dwarsfluit, klarinet, fagot).

Sint-Ambrosiuslied.

Het Ambrosiuslied was vrij algemeen bekend bij de bijenhouders in de kempen. In ieder geval werd het gezongen door de Ambrosiusgilden van Westerhoven en Zeelst, tijdens de feestavonden.

Arrangement: Reinout Godschalk.

Uitvoering: Geldrops Mannenkoor met begeleiding van leden Geldrops Kamerorkest.
(Dwarsfluit, klarinet, fagot).

Sint-Caecilia-lied.

Het „Gildebroeders maakt pleziere” werd rond 1890 opgetekend door Jan Bols in het Belgische Wezenbeek. „Het lied der Kempische Caeciliagilden” werd het in 1902 genoemd door Theophiel Peeters. Het enige Brabantse Caeciliagilde in Veldhoven kent het lied niet. Maar tijdens het naamfeest van Sint Caecilia, op 22 november, wordt het lied veel gezongen door Brabantse kerkkoren.

Arrangement: Reinout Godschalk.

Uitvoering: Geldrops Mannenkoor.

Dans van het Sint-Jorisgilde (Gemert).

In 1911 noteerde Jan Bols, organist te Gemert deze Sint-Jorisdans, die ieder jaar in Gemert wordt uitgevoerd. De vele boeren en boerinnen van het gilde, met de vaandrig aan het hoofd, zongen het lied, begeleid op de trom, op weg naar de schutsboom. Als de koning geschoten was, werd het lied in rondedans rond de schutsboom opnieuw uitgevoerd. Tegenwoordig worden van dit lied nog drie coupletten gezongen op de optrekdag van het gilde, rond 23 april.

Arrangement: Reinout Godschalk.

Uitvoering: Geldrops Mannenkoor.

H.-Cathrinalied (Helmond)

Dit merkwaardige lied is na het Sint-Jorislied het oudste, bekende gildeliid. De oorsprong gaat vermoedelijk terug tot de rederijkerstijd.

Helmond kende in de 17de eeuw een rederijkerskamer, de Vlaschbloem. In de loop der eeuwen zijn verschillende versies ontstaan. In 1922 gaf A. M. Frencken een van deze teksten weer.

De melodie werd zo'n vijftien jaar geleden opgetekend bij Alphons Konings. Tegenwoordig wordt het lied nog gespeeld op het orgel van de Lambertuskerk in Helmond, na de Cathrinavie-ring op 24 november.

Arrangement en uitvoering: „Achter um” (Zang, gitaar, fluit).

Loflied van den H. Antonius Abt (Gemert).

Het Antonius en Sint-Sebastiaangilde is het oudste gilde van Gemert en dateert vermoedelijk uit de 15de eeuw. Tijdens de feestdag van de Heilige Antonius, op 17 januari, worden in het kerkje van Mortel vijf Antoniusliederen gezongen.

De bekendste van die liederen zijn: „Den abt Antoon” en „Heft aan Antonianen”. De oorsprong van alle liederen is niet meer te achterhalen. Maar vermoedelijk is dit geschreven rond 1900.

Arrangement en uitvoering: „Achter um”.
(Zang, gitaar, gildetrom, fluit).

Sint-Annalielied (Venray).

Het Sint-Annagilde, aangesloten bij de kring Land van Cuijk, bestaat vermoedelijk sinds de vijftiende eeuw. Het Sint-Annalielied is waarschijnlijk geschreven op het einde van de negentiende eeuw. De melodie werd in 1982 opgetekend bij Jap Jansen in Venray. Het lied is bij de meeste gildebroeders gedeeltelijk nog bekend en wordt gezongen op de teeravond in februari.

Arrangement en uitvoering: „Achter Um”.
(Zang, accordeon, gitaar, gildetrom).

Sint-Margarethalielied (Aarle-Rixtel).

Tijdens de jaarlijkse teerdag werd het Margarethalielied gezongen door de gildebroeders in Aarle-Rixtel. Het lied werd in 1933 gedeeltelijk genoteerd door H. J. Jolles. De melodie werd in 1982 opgetekend bij Jan van Rooy in Aarle-Rixtel. Het lied wordt door het gilde niet meer gezongen.

Arrangement: Reinout Godschalk.

Uitvoering: Geldrops Mannenkoor.

Aan deze LP werkten mee:

- De volksmuziekgroep "Achter Um", bestaande uit: Jos Klomp (zang, vlier, gitaar), Theo Verwater (zang, gildetrom), Rob van Leuven (zang, gitaar, fluit) en Jack Meulman (zang, fluit, draailier), met medewerking van Frans Post.
- Het Geldrops Mannenkoor, o.l.v. Reinout Godschalk.
- Leden van het Geldrops Kamerorkest, te weten: Hanneke Schenk en Frits Fischer (dwarsfluit), Cobi 't Hart en Ad Valster (klarinet) en Reinout Godschalk (fagot).
- Tamboers en leden van het Sint-Jorisgilde te Zesgehuchten.

Deze plaat werd uitgebracht onder auspiciën van het gilde Sint-Joris Zesgehuchten ter gelegenheid van zijn 575-jarig bestaan. Tekst en samenstelling: Christ van den Besselaar en J. Coenen. Muzikale leiding: W. Tillmans en R. Godschalk. Hoesontwerp: Karel van der Waard.

Federatie-Nieuws

Openingswoord

Door Jhr. Ir. L. L. M. van Nispen tot Sevenaer, voorzitter van de Noord-Brabantse Federatie, uitgesproken bij de opening van de Gildententoonstelling in Den Bosch op 21 mei 1983.

Het is wederom een kwestie van goede neus en goed gevoel geweest bij de leiding van het Noordbrabants museum om het thema Schuttersgilden in Noord-Brabant aan te pakken en uit te werken. Een goede neus en goed gevoel voor wat belangrijk is voor onze samenleving in Brabant. (Ja, U hoorde het goed, ik zei niet: onze Brabantse samenleving).

Belangrijk, omdat de Brabantse Schuttersgilden een groot aantal karakteristieken hebben, die tezamen van vitaal belang zijn voor onze gemeenschap. Ik ben partij, dus ik zal wel overdrijven, maar toch, wat zegt U van deze karakteristieken.

In een "ik-tijdperk", waarin de individualiteit sterker gecultiveerd wordt dan ooit, bestaat onvoorstelbare grote eenzaamheid. De Schuttersgilden stellen daar broederschap tegenover, doordat men zich durft te binden.

In een tijd, dat de zorg voor de ander per formulier gaat, aanvaarden de Gildebroeders de verantwoordelijkheid voor de ander in grote en kleine groepen.

In een turbulente tijd met schokeffecten klampen velen zich vast aan het verleden, willen dat ook vasthouden, een a-historische, en tot mislukken gedoemde actie. De Gilden leven nú met het verleden, zij voegen vandaag aan de geschiedenis toe.

In een tijd van rebelseheid, vandalisme en het eigen recht, kiest de Gilde voor vrijheid in gebondenheid en voor trouw in maatschappelijke en godsdienstige zin.

In een tijd van toenemende passiviteit is er de zelfwerkzaamheid van alle gilden op sportief, recreatief en charitatief gebied.

Ik ben partij, ik overdrijf, ofschoon, de tentoonstelling zal veel van wat ik zeg bevestigen.

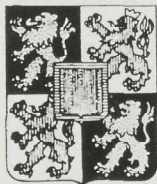
Want gelukkig is, zo is mij verzekerd, zowel bij de tentoonstelling als bij het boek, dat tevens de catalogus van de tentoonstelling bevat, de puur menselijke, de sociale achtergrond van de gilde-activiteiten en -gebruiken aan bod gekomen. Want niets zou zo verschralend zijn als het plaatsen van de Noord-Brabantse Gilden in een louter cultuurhistorische, volkskundige, ja zelfs folkloristische context. Af en toe dringt die verschralling zich wel eens op als de pseudo-historici aan het woord zijn, die de historie willen zelfstandigen, van daaruit servituten op het handelen van de gilden willen leggen, zelfs met terugwerkende kracht.

Let wel, het historische en cultuurhistorische belang van de Gilden is buitengewoon groot en het rechtvaardigt de grootste voorzichtigheid en bezonnenheid bij wensen tot veranderingen, maar de Brabantse Gilden is geen verzameling archiefstukken, het is een uniek levend fenomeen.

Een uniek fenomeen, dat er uit bestaat dat in Noord-Brabant meer dan 180 gilden zijn met hun oorsprong van enige eeuwen oud. (En of er decreten of wetten waren, die ze ophieven, ze bleven met name in Brabant als entiteiten herkenbaar doorbestaan, hoe marginaal soms ook).

Deze ruim 180 Gilden leggen, bewust, maar ook uit pure gewoonte, jaar in jaar uit, eeuw in eeuw uit, met historische maar ook eigentijdse vormen en gebruiken, activiteiten aan den dag van uiteenlopende aard, zoals gezegd op godsdienstig, sportief, recreatief en sociaal-charitatief terrein. Een staalkaart van onze samenleving, waar de historische lijn in aanvaard en herkenbaar is. Daardoor niet vervreemdend van heden, noch verleden, noch van de samenleving in totaliteit. En het bijzondere daarbij is, dat dat gaat door rangen en standen, door opleidingsniveaus, door leeftijden heen. In welke samenlevingsvorm, in welk verenigingsverband is dat zo?

Dames en heren, ik zei het al, ik ben partij, maar toch . . . gaat dat zien! En daartoe verklaar ik de tentoonstelling maar al te graag voor geopend.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Nieuwe Koningen

Gilde Sint Joris Tilburg:

H. Wolfs.

Gilde Sint-Sebastiaan Westelbeers:

H. Hooijen.

Gilde O.L.Vr. Broederschap Biest Houtakker:

C. Timmermans.

Gilde Sint Sebastiaan Diessen:

A. Plasmans.

Gilde Sancta Barbara Oirschot:

F. v. d. Loo.

Gilde Sint Willibrordus Wintelre:
P. Stroosma.

Adres-wijziging:

Gilde Sancta Barbara Oirschot:
Secretaris de heer G. Kerkhof,
Industrieweg 8, 5688 DP Oirschot.

Geslaagd gildefeest te Oostelbeers

Het Vrije Gildefeest te Oostelbeers op zondag 14 augustus 1983 was in alle opzichten zeer goed geslaagd. Dit mede door de enorme voorbereiding welke hieraan vooraf ging, de geweldige inzet van de Gildebroeders en vrouwen van het St. Joris Gilde, maar ook dankzij de goede medewerking van de 53 deelnemende Gilden. Het was meer dan 30 jaren geleden dat er een dergelijk evenement in het kleine dorpje Oostelbeers had plaatsgevonden, en dan zomaar een Gildefeest met 53 Gilden organiseren was een grote uitdaging.

Voor het grote aantal deelnemende Gilden uit Kring Peelland was overweldigend.

De TROS-televisie heeft voor het programma "Holland ze Zeggen" van dit Gildefestijn opnamen gemaakt, waarvan de uitzending vermoedelijk in mei 1984 zal zijn.

's Zaterdag voor het grote gildefeest waren de 21 jubilarissen gehuldigd, waarna de Firma Pisa uit Eindhoven een geweldige show bracht van meer dan 50 modellen gildekostuums.

De dag werd ingezet met een Gildemis, waarna een koffietafel werd geserveerd voor de genodigden (230 personen), gevolgd door aanbidding Ere-wijn door het Gemeentebestuur van Oost-West- en Middelbeers.

Om 13.30 uur trok de stoet van 53 Gilden door de dorpskom, waarna om exact 14.30 uur de massale opmars volgde en de officiële opening door de vice-Kringvoorzitter J. Timmermans.

Hierna werd een aanvang gemaakt met de diverse wedstrijden in trommen, vendelen, schieten, etc. waarbij zeer sportief werd gestreden om de fel begeerde zilveren schilden.

Ook de Tentoonstelling met de Gilde-attributen werd erg goed bezocht door het publiek.

Jammer was dat de kranten buiten de regio van een dergelijke manifestatie zo weinig publiceren.

Het was zonder meer een gezellig Brabants Gildefeest, waaraan nog vele Gildebroeders met plezier terug zullen denken.

1e Lustrum schietwedstrijden "Het Zilveren Rad van Sinte Catrien"

Alweer voor de vijfde maal zullen er schietwedstrijden gehouden worden met de Kruisboog op Wip bij Gilde St. Catharina te Moergestel om "Het Zilveren Rad van Sinte Catrien 1984".

Op deze overbekende schuttersdagen zullen er wederom vele schutters uit diverse Kringen van de partij zijn te Moergestel op de zondagen 8 en 15 april 1984. Maak er alvast notitie van zodat ook

U hierbij aanwezig kan zijn. Buiten de zo fel begeerde zilveren trofee "Het Zilveren Rad" zijn er nog vele prijzen te verdienen. Zo'n 75% van de deelnemende schutters kan na deze twee wedstrijden een prijs mee naar huis nemen. Voor de deelnemende dames zijn aparte prijzen beschikbaar. De broederlijke sfeer en gezelligheid krijgen de deelnemers er bij de Gildebroeders van St. Catharina uit Moergestel gratis bij. Het schietterrein is gelegen aan de Heuvelstraat nabij Harrie Wolfs. Inschrijven van 10.00 tot 15.00 uur. Inschrijfgeld over twee schietdagen is f 7,50. Er moeten in totaal 40 pijlen verschoten worden. De eerdere winnaars zijn: Janus van de Vondervoort Oirschot 1980, Fons Rooijmans Bladel 1981, Kees v. d. Ven Netersel 1982 en Siem van Veen Oostelbeers in 1983. Wie wordt de nieuwe winnaar van 1984? Tot ziens op 8 en 15 april in Moergestel.

Gust Creusen, Deken-schrijver.

In Memoriam

Sint-Jorisgilde Oostelbeers.

Op dinsdag 4 oktober 1983, daags na onze teeravond, ontvingen wij het droevige bericht dat onze Tamboer **Ad v. d. Boogaart** was overleden. Ad was 35 jaar. Vele Gildebroeders waren erg geschokt van dit bericht, daar velen met hem de avond daarvoor nog gezellig hadden zitten praten. Naar menselijke berekening is Ad veel te vroeg aan zijn gezin en het Gilde ontvallen. Op vrijdag 7 oktober hebben de Gildebroeders hun Tamboer onder zeer grote belangstelling met Gilde-eer ten grave gedragen. Dat hij moge rusten in vrede.

Gilde St. Joris Hilvarenbeek.

Op 30 juli 1983 overleed onze ere-cornet **Aef van Oirschot**. Dinsdag 2 augustus hebben wij deze Gildebroeder die jaren lang lid van St. Joris is geweest mee ten grave gedragen op het Beekse kerkhof.

Moge hij rusten in vrede.

Gilde St. Joris Hilvarenbeek.

Op 13 oktober 1983 overleed in Huize St. Joris te Oirschot de heer **A. v. d. Wouw** op de leeftijd van 74 jaar. De heer van de Wouw was eens koning, en een van onze trouwste Gildebroeders; hij was Gildebroeder met hart en ziel. Op 17 oktober hebben wij hem begeleid naar zijn laatste rustplaats op het kerkhof van Oirschot. Gildebroeder van de Wouw zal nog lang in onze gedachten blijven voortleven.

Gilde St. Willibrordus Casteren.

Op 10 augustus 1983 ging een groot gildebroeder en een zeer gewaardeerd lid van ons heen: **Wout Liebrechts**.

Zijn gezondheid was de laatste jaren wel wat minder geworden, maar toch kwam zijn heengaan op een niet verwacht ogenblik. Wout heeft voor het Gilde veel verdiensten

gehad. Hij was jaren lang hoofdman, waardoor hij op een eigen wijze de oude gildegedachten bij zijn leden levendig hield. Het Gilde stond bij hem voorop.

Bijzonder vereerd was hij met de eretitel van „Erehoofdman“, een titel die hem volledig toekwam.

Met ere heeft hij in zijn tijd het Gilde steeds vertegenwoordigd en is hij dikwijls getuige geweest van prachtige Gilde-evenementen.

Gildebroeder was Wout in hart en nieren.

Zijn plotseling heengaan was wel een onvoor bereid afscheid van het Gilde, maar de herinnering aan een goed christen, die zijn leven in dienst stelde van God en medemens, zal ons steeds bijblijven.

Wij, de Gildebroeders, danken Wout voor zijn bezielende kracht voor ons Gilde en hopen dat hem een ereplaats is bereid in het Hemels Gilde bij God. Mogen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen troost vinden in de gedachten van het eeuwig geluk bij God.

Hij ruste in vrede.

Na bijna 95 jaren van het aardse leven in een goede gezondheid genoten te hebben heeft **Adrianus van der Aa** het aardse voor het eeuwige verwisseld.

Onopvallend ging hij door het leven, maar ondanks dat bleef hij op de hoogte van al het reilen en zeilen van het gilde en toonde belangstelling voor alles wat er in de gemeenschap gebeurde.

In zijn jonge jaren was hij lichamelijk een sterke man.

Bij zijn gildebroeders was bekend, dat kunstmestzakken maar „peuleschilletjes“ waren.

Groot en sterk was zijn lichaam, rijk en diep gelovig zijn geest.

Een van onze oudste gildebroeders is van ons heengegaan. Wij zullen hem steeds in onze herinnering laten voortleven en hem in onze gebeden blijven gedenken.

Moge zijn ziel in Gods barmhartigheid zijn opgenomen in het eeuwige geluk van de hemel.

Als gildebroeders zijn wij hem dankbaar voor wat hij voor ons heeft betekend en hopen op ooit een weerzien van elkaar bij de eeuwige God.

Moge zijn familie troost vinden in ons medeleven.

Hij ruste in vrede.

Gilde St. Joris Diessen.

Op 10 september kregen wij het droeve bericht, dat Gildebroeder **Antoon Timmermans** was overleden op 60-jarige leeftijd. Toon was gildebroeder in hart en nieren.

Lid vanaf 1952 en eigenaar van ons gildehuis, stond hij altijd klaar voor het gilde. Ook bij de schutters was hij een geziene gast, want hij wist altijd wel iets vrolijks te vertellen tijdens het schieten. Als gilde zijn wij hem dankbaar voor al hetgeen hij voor ons gilde gedaan heeft. Op 14 september hebben wij hem met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Moge hij rusten in vrede.

Gilde St. Sebastiaan Diessen.

Op 9 augustus overleed onze gildebroeder **Jo van Riel** in de leeftijd van 60 jaar; vanaf 1973 was hij lid van het gilde en nooit deed men een tevergeefs beroep op hem.

Op 12 augustus hebben zijn mede-gildebroeders hem ten grave gedragen.

Gilde St. Willibrordus Wintelre.

Op 14 juli overleed thuis na een langdurige ziekte op 76-jarige leeftijd gildebroeder **Amandus Klessens**. Hij was gildebroeder vanaf 1925. In 1973 kreeg hij het Kringonderscheidingsteken en in 1977 ontving hij de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Hij werd met gilde-eer en onder grote belangstelling ten grave gedragen op 18 juli.

Mogen zij allen rusten in vrede.

Gilde St. Joris Goirle.

Op 5 juli overleed op 57-jarige leeftijd, na een

lange ziekte toch nog vrij onverwachts onze gildebroeder **Piet Kloks**. Naar menselijke maatstaven een veel te vroeg afscheid. Op de eerste plaats van zijn vrouw en kinderen, maar ook als gildebroeder. Piet werd lid van ons gilde op 11 januari 1971, naast zijn lidmaatschap was hij ook onze gastheer.

In zijn Café Het Hof van Holland heeft hij vele gezellige uren met het gilde op een broederlijke wijze doorgebracht, hij was bovendien een goed en sportief schutter, en een man die op kwam voor het gilde en daarin zijn stem en mening liet gelden.

Piet, het gilde zal de herinnering aan jou als een goed gildebroeder altijd bewaren.

Hij ruste in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Nieuwe koningsvogel voor Sint Joris te Zesgehuchten

Het gilde bezit een oude, doch niet zo fraaie vogel. Hoewel deze het jaartal 1612 draagt moet toch worden aangenomen dat de vogel niet zo oud is en dateert uit het midden van de 18e eeuw. Vervaardigd van dun zilver was reparatie op enkele plaatsen al noodzakelijk geweest.

Tijdens de 41e kringdag ontving het gilde uit handen van mevrouw C. van Doorne-Duijndam uit de nalatenschap van drs. P. J. G. van Doorne (in leven beschermheer van het gilde) een nieuwe vogel, ontworpen en vervaardigd door Nol Coopmans te Eindhoven.

Het is een gestyleerde, handgedreven zilveren vogel met los opliggende vleugel en los opgezette kroon en voorzien van een 24-karaats vergulde halskraag. Op de achterzijde staat gegraveerd: Ter nagedachtenis Drs P. J. G. van Doorne.

Aan het eind van de gildemis werd de vogel door pastoor Clabbers gewijd, waarna mevr. van Doorne koning Jan de Greef de nieuwe vogel omhing.

De oude vogel heeft een ereplaats gekregen in een van de vitrines in de gildekamer in het kasteel van Geldrop.

Koningschieten Sint-Catharinagilde Tongelre (Eindhoven)

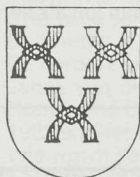
Op 25 september was wederom ons driejarig koningschieten. Begunstigd door prachtig herfstweer was de belangstelling geweldig groot. Nadat 's morgens om 11.00 uur een H. Mis was gecelebreerd door onze ere-deken Pastor Hase, werd om een uur in optocht vertrokken naar ons schietterrein „Catharinahof” aan de Johan v. Oldenbarneveldlaan. Daar aangekomen werd traditioneel driemaal om de boom gegaan. De aftredende koning Mario van den Berge hing het koningsvest onder de boom waar inmiddels de koningsvogel (vervaardigd door gildebroeder E. Anal) in de helblauwe lucht stond te prijken. Na het gebed werd het eerste schot „de boom vrijen” gelost door onze ere-koning C. Vringer; vervolgens werd nadat de oud-koning had geschoten om toerbeurten geschoten door 21 gegadigden die allen de vogel naar beneden wilden halen.

De spanning steeg ten top toen van de vogel zijn staart, kop en vleugels afgeschoten waren. Bij

het 105e schot viel hij machteloos naar beneden. We hadden een nieuwe koning, nl. **Rein Haase**. Na beraadslaging door de overheid werd hij als Koning aangenomen en kon hij de eerste vendelhulde in ontvangst nemen. Nu terug naar het gildehuis. Allereerst mocht de koning over het vaandel lopen naar binnen waar verdere ceremoniën en installatie plaats vonden.

We waren allen verheugd met deze nieuwe koning. Na dank gebracht te hebben aan de afgetreden koning voor het vele werk dat hij voor ons gilde gedaan heeft, werden nog enkele uurtjes gezellig doorgebracht.

P. v. d. Wiel sr., regerend deken
Sint-Catharinagilde Tongelre.

Nieuws uit Peelland

Koningschieten in Liessel

Op maandag 29 augustus kwamen de Gildebreeders van het St. Hubertus Gilde uit Liessel om 10.00 uur bijeen in het Gildehuis om daarna gezamenlijk naar de schutsboom te trekken voor het schieten om de koningstitel. Allereerst werd de boom "gevreijd" en de reglementen voorgelezen. Bij het 224ste schot kwam de vogel naar beneden en werd Jan v. d. Berkmortel onder een luid applaus van de honderden toeschouwers Koning van het Gilde. Bij het Gildehuis aangekomen vond buiten de

handwassing plaats en werden binnen de attributen verpacht. Het Gildehuis was veel te klein voor de grote belangstelling, maar de verpachting ging toch door.

Commandant werd: Toon v. Someren, Kapitein: Ties Joosten, Vaandeldrager: Harrie Janssen en Tamboer werd Piet v. d. Boomen.

's Avonds werd aan de nieuwe Koning en Koningin een staande receptie aangeboden, waar velen gebruik van maakten om hen te feliciteren. Op dinsdagmorgen was er een drukte van jewelste in Liessel want elke buurt wilde een ereboog maken voor de nieuwe Koning. Na de H.

Het Koningspaar onder een ereboog van het gehucht "De Hei". Deze ereboog verdiende een 1ste plaats en is helemaal versierd met hei.

Mis worden deze dan bezocht door de nieuwe Koning en het Gilde.

Dit jaar werden maar liefst 23 erebogen, verspreid over Liessel, geplaatst. 's Avonds om 21.00 uur hadden wij ze allemaal bezocht.

Het prachtig koningschieten werd 's woensdags afgerond met het naar huis brengen van de Koning en Koningin.

We kunnen terugzien op een geslaagd traditio-

neel gebeuren waarbij de hele Liesselse gemeenschap betrokken en op de been is.

Het is een genoegen om dit te aanschouwen getuige de grote belangstelling van Gildebroeders en buitenstaanders uit andere dorpen en steden.

Hans van Someren
jonge deken

Vier Somerense gilden schieten f 1853,- bijeen voor vereniging van Ouders Geestelijk Gehandicapten.

De Somerense schuttersgilden, St. Joris, St. Antonius Abt, Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën en gilde St. Lambertus, kunnen met veel genoegen terug kijken op de door hen georganiseerde liefdadigheidsschietwedstrijd op de schutsbomen in Someren-Eind.

De netto-opbrengst f 1853,- is bestemd voor de vereniging van ouders Geestelijk Gehandicapten afd. Asten/Someren.

De ruim honderd schutters hebben zich met veel overgave voor dit toernooi ingezet.

Na afloop kon gildebroeder Remy Lammers als voorzitter van de schietcommissie het netto-bedrag overhandigen aan de voorzitter OGG afd. Asten/Someren.

Deze dankte op zijn beurt de vier gilden voor deze geste.

Behalve uit Someren waren er schutters uit heel de regio.

Het openingsschot werd verricht door gildebroeder Frans Meulendijks wethouder van Someren.

De uitslagen waren:

Kampioen:

1. Jan Looymans Someren-Eind.
2. René Verstappen Geldrop.

3. Sjef Theunissen Nederwetten.

Ere-Kampioen:

1. Hannes van Keulen, Someren-Eind.
2. Willy Hoebergen, Someren-Dorp.
3. Antoon de Bint, Nieuwcuyck.

Bejaarden:

1. Frans van Leuken, Someren-Eind.
2. Wim Donkers, Lierop.

Vrije hand:

1. Hannes van Keulen, Someren-Eind.
2. Bert Couwenberg, Nieuwcuyck.
3. Dre Sanders, Nieuwcuyck.
4. Toon Weijers, Nieuwcuyck.
5. Sjef Teunissen, Nederwetten.
6. Thea Muijen, Udenhout.

Personeel:

1. Jan Theunissen, Nederwetten.
2. W. Hoebergen, Someren-Dorp.
3. H. Ronken, Mierlo-Hout.
4. Jan Haerkens, Oeffelt.
5. M. Verhees, Someren.
6. M. Schepers, Lierop.

Viertallen:

Het zilveren schild werd gewonnen door het Sint-Annagilde uit Nederwetten.

Theo Aldenzee de eerste broederschapsdrager der Deurnese Gilden.

Waar voor enkele jaren nog een onderlinge strijd was, viert nu de verbroedering hoogtij. Zoals de grootmachten op de wereld om hun heerschappij strijden, streden de gilden ook in Deurne, maar op kleinere schaal, totdat men inzag dat door samenwerking veel meer bereikt kon worden. Zo zijn op 11 december 1981 de overheden van de 4 Deurnese gilden (St. Antonius Abt en St. Joris uit Deurne-centrum; St. Hubertus uit Liessel en St. Willibrordus uit Vlierden) voor de eerste keer bijeengekomen onder leiding van dhr. Posthumus. Uit deze bijeenkomsten bleek, dat binnen de gilden de verbroedering toch leeft, ondanks voor de buitenwereld ogenschijnlijk jalouzie. Zo hebben de gilden eind vorig jaar gezamenlijk de tentoonstelling "Het gilde leeft" gepresenteerd.

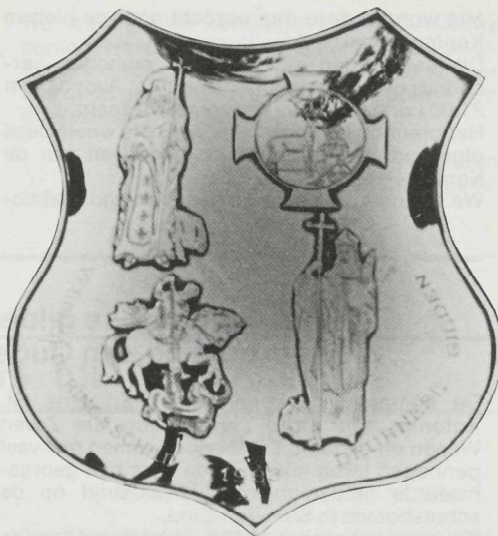
Doordat de samenwerking zo uitstekend is bij gezamenlijke opulsteringen van evenementen,

zoals de Avondwandvierdaagse, de vakantie-weeken van de Zonnebloem en het Heemkamp van de Heemkundekring, kwamen op zondagmiddag 11 sept. de 4 gilden bijeen in het gildehuis Thijssen in Vlierden voor het verschieten van het verbroederingsschild der Deurnese gilden. Dit is geen prijschieten, maar schieten om de eer van het mogen voeren van de titel "Broederschapsdrager der Deurnese gilden". Deze titel zal de gildebroeder, die het laatste stuk van de vogel afschiet, mogen dragen en wel voor de tijd van een jaar. Elk jaar zal opnieuw geschoten worden voor de titel en zal daarom een traditie worden, waar zeker iets van uit zal gaan en die daarom ook met oude gebruiken omkleed is.

De gildebroeders trokken daarom verbroederd naar de schutboom van het gilde St. Willibrordus, die was gelegen aan de rand van het

dorp. Gespreksleider Th. Posthumus, die reeds jaren voor geijverd heeft, dat de gilden meer gingen samenwerken verwelkomde de gildebroeders. Hij hoopte, dat door de broederschapdrager de verbroedering nog meer tot uiting komt en dat er nog eeuwen om deze titel geschoten zal mogen worden. Pastoor Sanders zegende de boom en loste het eerste schot om alle onheil te verschieten. Burgemeester van Genabeek, die in zijn toespraak de gilden prees voor hun onderlinge goede verstandhouding, schoot als tweede ter ere van Koningin en Vaderland. Verder schoten nog de genodigden deken Tops, dhr. W. v. Deursen en dhr. Th. Posthumus. Daarna gingen de gildebroeders van

start, schot na schot.

Premies werden uitgelooft, wat de strijd nog spannender maakte.

Met het 388ste schot haalde Theo Aldenzee van het gilde St. Antonius Abt de vogel naar beneden. Ook de jeugd had ondertussen niet stilgezeten en schoot verwoed met een luchtbuks op de staande klep. Erik van de Berkmortel van het gilde St. Hubertus bleef uiteindelijk zijn zenuwen het best de baas en werd winnaar.

Dhr. Posthumus overhandigde Erik een digitaal horloge en Theo werd gehuldigd als eerste Broederschapdrager en kreeg het schild omgehangen met de emblemen van de vier gilden. Hij streek eveneens nog drie premies op. De gilden gingen verbroerd terug naar het gildehuis, waar de vendelgroet gebracht werd, waarmee de verbroederingsdag afgesloten werd.

De overheden der vier
Deurnese gilden.

Nieuws uit Maasland

MAASLAND. De Kring Maasland hield op vrijdagavond 11 november in Hotel „Modern” te Vught haar jaarlijkse ledenvergadering, waarin het afgelopen jaar werd belicht. In onze volgende Gildetrom zullen we een verslag hiervan geven.

HEESBEEN. Het Gilde van St. Joris te Heesbeen, gemeente Heuden, laat iets van zich horen.

Al is het gilde niet definitief aangesloten, toch

hoort het bij ons en het mag een verheugend feit zijn dat toch contacten onderhouden worden met andere gilden in hun omgeving.

Op 15 oktober heeft **St. Joris** zijn jaarlijks koningschieten gehouden. Vanaf het dorps huis Den Hoek vertrok het gilde naar het schietterrein voorafgegaan door „De Klazientjes” uit Heesbeen.

Er stond een geweldig harde wind, maar dat kon het feest niet tegenhouden. Gijs Nieuwkoop

opende de boom als oude koning.

Na een spannende strijd werd - geholpen door de wind - Jaap Fitters bij het 338ste schot de nieuwe koning.

Na een stille periode van plm. 50 jaar is dit gilde actief geworden.

Dit gilde - in een protestantse streek - heeft een rijk verleden en voelt zich nauw verbonden aan de stad Heusden en de kerk van St. Catharina aldaar. Mogelijk mogen we dit gilde binnenkort als definitief lid van de kring begroeten. St. Joris, veel sukses.

KAATSHEUVEL. Bij het gilde van **St. Jan** werd dit jaar op 11 september Frans Elshout de Schutterskeizer vrije hand geweerd.

Deze titel was sinds 1972 vacant. Een verwoede strijd werd onder de boom gestreden tussen Frans Elshout en zijn rivaal T. v. Geel, om maar te zwijgen over Hans Laurijssen en Jos Kroot.

Na de keizerstitel verschoten te hebben moest dus een nieuwe koning uit de schutters voortkomen. Het koningschap werd behaald door Tini van Geel, vrije hand.

Koning opgelegd geweer werd W. Sprangers, die veel schutters in puntental achter zich liet en het koningschap nu verenigt met tambour-zijn.

HAAREN. Op 20 juni met Haarens kermis werd koninggeschoten bij het gilde **St. Antonius - St. Sebastiaan**. Gebruikelijkerwijze komen de drie Haarens gilden tegelijk samen om dit feest te vieren (men schiet om de 9 jaar daar koning, 3 jaar voor ieder van de 3 gilden).

In de vroege uren trokken de 3 gilden in optocht uit om de overheden op te halen om om 8.00 uur de gildemis te vieren, zoals de gilden dat daar

steeds doen. Na de Mis naar gildehuis **St. Joris**, vandaar met begeleiding van Harmonie St. Gregorius naar Huize **St. Antonius en Sebastiaan** en dan naar **St. Catharina en Barbara** gildehuis.

Op het schietterrein loste eerst kapelaan van Strang het eerste schot, gevolgd door burgemeester Eggermond-de Mast, de keizer van St. Joris en de beide andere koningen.

C. v. d. Wiel was voor de 2de keer koning (18 jaar) en hij zou keizer kunnen worden. Zijn 3e schot was raak en inderdaad werd Cees v. d. Wiel Lzn. keizer voor het leven.

Het schieten werd voortgezet om een nieuwe koning. Dat werd na een felle strijd H. v. d. Wiel (broer van de oude koning).

De nieuwe koning werd bijzonder geëerd. Het zilver werd omgehangen en vendeliers van de 3 gilden brachten gezamenlijk de vendelgroet. 's Avonds werd heel goed gefeest op een bijzondere dag.

Het was dan ook een uniek gebeuren bij deze drie gilden.

ESCH. In de vorige Gildetrom namen we het berichtje op van het bezoek van gilde St. Willibrordus bij het afscheid van de heer van der Harten, als Commissaris van Noordbrabant. Graag willen we de foto nu plaatsen, waarbij de Hoofdman, G. Pijnenburg, de houten koningsvogel aan de Commissaris overhandigde.

Op 3 september werd door dit gilde deelgenomen aan de bedevaart naar Banneux in België. De plechtigheden werden daar wegens het slechte weer in een tent gehouden. Bij de offerande werd door het gilde een kaars aangeboden en tijdens de consecratie gevendeld.

Hoofdman G. Pijnenburg overhandigt de houten koningsvogel aan de scheidende Commissaris van de Koningin in Noordbrabant, de heer J. D. van der Harten.

Na de Mis werd aan de aanwezige priesters de vendelgroet gebracht.

Ook werd deelgenomen aan de middagproces-sie en het Lof. Voor het Lof werd door een kin-derkoor het Maria-spel opgevoerd, waarin de acht verschijningen in 1933 voorkwamen. Ver-meldenswaardig is dat de Priester met het Aller-heiligste geflankeerd werd door de Gildekoning en begeleid door het Gilde. Een mooie oude traditie is hier herleefd, welke we helaas in ons eigen Brabant bijna niet meer zien (Red.). Pracht werk is hier geleverd.

BESOIJEN-WAALWIJK. Gilde **St. Crispijn en Crispinianus** vierde op 24 oktober zijn statiedag en tevens de sluiting van het buitenschietsen. De dag begon met een H. Mis in de parochiekerk. Na de Mis de vendelgroet aan de pastoor. Na het diner naar het schietterrein waar het er span-nend aan toe ging. Uiteindelijk streden H. de Louw Pzn en R. de Gouw (koning) tegen elkaar op. R. de Gouw werd de winnaar van deze dag-prijs. Op de avond werden in een feest de prijzen uitgereikt. De uitslagen waren:

Geweerschietsen vrije hand: 1 T. v. Daelen, (is de jongste schutter van 16 jaar), 2 R. de Gouw en 3 C. v. Hulten.

Opgelegd geweer schieten: 1 C. v. Hulten (slechts 2 missers), 2 N. v. Dongen en 3 R. de Gouw.

De dagprijzen zijn: 1 R. de Gouw en 2 H. de Louw Pzn.

BERLICUM. „MISTER” Gerrits onderscheiden door de Noordbrabantse Federatie van schut-tersgilden op de kringdag te Drunen op 5 juni 1983.

Ja inderdaad mag gezegd worden: een groots gebeuren. „De Brug” zond ons een groot verslag dat wel een „gildetrom” alleen zou vullen.

Voor zijn grote verdiensten op cultureel vlak werd de heer Gerrits toegesproken door de Vice-voorzitter van de Federatie in het bijzijn van vele koningen en keizers van de Maaslandse gilden. De heer M. Zijlmans sprak namens de Federatie zijn felicitatie uit en spelde hem de onderschei-ding op. Hij zei dat Meester Gerrits een gelukkig mens is, die veel ervaringen heeft opgedaan op zijn reizen en veel op historisch en cultureel ter-rein wist te voeden. Met Jhr. van Rijckevorsel heeft hij heel veel bijgedragen voor het gilde van St. Joris van Berlicum en zelfs voor heel de omgeving, want Gerrits was lang secretaris van de kring tot 1971. Veel heeft hij bijgedragen tot het funktioneren van het gildewezen en zijn uit-spraken „Bij de gilden kan alles” en met de uit-drukking „De guld hangt van fouten aan elkaar” heeft Gerrits ontzettend veel goodwill gekweekt bij de gildebroeders. De heer Zijlmans zei dat dit de derde Federatieonderscheiding is en hij hoopte dat Hr. Gerrits deze lang met trots zal mogen dragen, want hij heeft ontzettend veel werk verricht.

We willen graag een portret van deze schone mens weergeven:

„Een man die snel en levendig kan spreken; genoten heeft men van zijn taal.

Beproefd heeft hij de jonge mensen,
Een passie waren zij voor hem allemaal.
Recht uit zijn hart kwamen zijn woorden

„Mister” Gerrits.

en telkens gaf hij zich helemaal.

Grijs is zijn haar en gegroefd is zijn gezicht.
Een krachtig voorhoofd boven wenkbrauw bogen

En rustig zijn blik uit zijn grijs-groene ogen
Vol rotsvast vertrouwen op morgen gericht.

In het besef dat zijn steen heeft bijgedragen,
onderscheiden maar niet verloren.

Sterk is nog zijn Levensdrift”.

Dit gedicht lezen we in „De Brug” en we kunnen dat als overheidslid van de Kring Maasland niet anders zien dan de volle persoon van mister Gerrits. De echte meester Gerrits, de echte gildemens!

Heer Gerrits, alsnog de gelukwensen van heel Uw kring Maasland!

HEESWIJK. Bij het gilde **St. Willibrordus** werd op 19 juni de kleine kringdag van De Hoge Schuts gehouden. De Gildemis was in de paro-chiekerk van Heeswijk en de ontvangst en recep-tie op het gemeentehuis Dinther-Heeswijk. Na de optocht begonnen de wedstrijden om plm. 14.30 uur. De muziek in de feesttent was disco. Het was een kleurrijke dag. Uitslagen hebben we niet ontvangen.

DINTHER. Volop feest bij Gilde **St. Barbara**, want daar is op 11 september in een solemnele H. Mis het nieuwe gildevaandel gezegend door de Gildeheer, Pastoor v. d. Velden, geassisteerd door Em: Pastoor Ras uit Loosbroek en Eerw. Pater van Beijnen van de Abdij van Berne.

Na het Latijnse zegeningsgebed werd het nieuwe vaandel besprenkeld met wijwater, waarna het Nederlandse gebed gebeden werd: Wij danken U voor dit vaandel met de beeltenis van St. Barbara als herkenningsteken van dit broedergilde. Mogen zij die met dit vaandel worden gezegend opgewekt worden Uw geest te dragen. Uw geest van broederlijkheid, hartelijkheid en wijsheid.

Vaandrig J. v. d. Broek met het nieuwe gilde-vaandel van St. Barbara Dinther en Koning P. Meulenbroek.

Laat dit onze strijdwijze zijn, door Jezus Christus Uw Zoon, die met U en de H. Geest leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Na de preek werden 5 nieuwe gildebroeders en de KONING geïnstalleerd.

Onder de Communie zong het mannenkoor "Brabant Were Di" en na de Zegen het Domine Salvam Fac ter ere van onze koningin Beatrix.

De hele plechtige verzorging was geredigeerd door de culturele commissie van dit gilde. Onder de genodigden waren vele begunstigers en overheden van buurgilden en dhr. Toorians, secr. van de Kring, het voltallig college van B. en W. en vele medeparochianen.

Twee jaar is gewerkt aan dit mooie vaandel. Het is vervaardigd door de zusters Trappistinnen van Berkel; het meet 2 x 2 mtr. Op het kruispunt van het Bourgondisch kruis staat in een ovaal St. Barbara.

Links staat het wapen met St. Servatius, de patroon van de kerk aldaar, en rechts het wapen van de vroegere gemeente Dinther: de leeuw met zes stippen. De letters op het vaandel zijn de z.g. "alferez-letter" een vaandelachtige geschreven letter. De witte lelie is teken van zuiverheid van de patrones. Een pracht aanwinst voor dit Gilde, waaraan vele sponsors hebben bijgedragen. Aan allen hartelijke dank.

LOONOPZAND. Op 8 oktober heeft het gilde **St. Ambrosius** de jaarlijkse statiedag gevierd met een H. Mis in de parochiekerk opgedragen door pastoor - gildeheer Simons. Na de Mis vendel-

groet aan de Gildeheer voor de pastorie, en daarna ledenvergadering met overzicht van het hele afgelopen jaar van het gilde en zijn schut-terij. Vier nieuwe leden werden met witte en bruine bonen geballoteerd. Op de middag hand-boogschieten voor alle leden en 's avonds koffie-tafel met gildebal waaronder de prijzen van het afgelopen seizoen werden bekend gemaakt en uitgereikt. Nieuwe leden werden "Vergansd".

De uitslagen waren: kampioen handboog doel P. v. Eijndhoven, 2 H. Basters.

Kamp. handboog doel junioren: 1 W. v. Leeuwen, 2 A. v. Vijfeijken.

Kamp. handboog doel pupillen W. v. Leeuwen, 2 P. Schoenmakers.

Kamp. handboog wip senioren: H. Basters, 2 A. Bink.

idem jeugd: B. Etman, 2 E. Kemmeren.

Dames-kampioen: F. Kemmeren.

Dagkampioen doel: H. Basters en idem jeugd: W. v. Leeuwen.

De schutterskoningen zijn: op doel P. v. Eijndhoven en op wip A. Bink.

NULAND. Door de N.C.B. van Nuland werd het oogstdankfeest gehouden op 28 augustus waar-aan het gilde **St. Antonius Abt** heeft meegewerkt. Door de aanwezigen werd vooral de vendelgroet na de H. Mis zeer gewaardeerd, want daarbij werd een uitleg gegeven.

Op maandag 29 augustus heeft het gebruikelijke koningschieten plaatsgehad. Om 9 uur was de H. Mis voor de levenden en overleden leden van het gilde. Pastoor van Erp, de gildeheer, werd de

vendelgroet gebracht alsook aan ere-hoofdman burgemeester P. Schwiebbe. Hierna ging men naar de schietbomen om met 14 leden te schieten om het 2-jarig koningschap.

Gildeheer en Ere-hoofdman losten de eerste schoten. Bij het 76ste schot gelukte het L. v. d. Dussen de vogel neer te halen. Hij werd de nieuwe koning. Dank werd gebracht aan de ex-koning W. Vos.

De prijsvogel werd afgeschoten door kapelaan H. v. Dijk.

Voor de dames was de vallende vogel voor Mevr. v. d. Lindén.

De nieuwe koning mocht over het vaandel lopen en hem en zijn echtgenote werd de vendelgroet gebracht. De Hr. Vos overhandigde hem het koningszilver en hoofdman Th. Hanegraaf sprak hartelijke woorden bij dit koningschap. In de gildezaal werd verder de dag heel gezellig doorgebracht.

Op 11 oktober vierde de oudste gildebroeder van **St. Antonius** zijn 90ste verjaardag. De burgemeesters van Rosmalen en Nuland kwamen hem 's morgens al feliciteren en 's avonds bracht het

gilde aan hem een vendelhulde. Deze Jan v. d. Wiel heeft ruim 50 jaar geleden weten te voorkomen dat het gildebezit zou worden verkocht. Daarom een speciaal dankwoord aan Jan v. d. Wiel van de Hoofdman. Hem werd een presentje aangeboden namens het gilde.

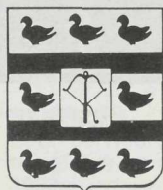
DE GILDETROM. Er zijn nog te veel gilden die niets van zich laten horen voor een verslagje of activiteit in en om hun gilde.

Graag willen we zien dat meer dingen ons bereiken. Het is niet alleen interessant iets van elkaar te lezen, maar we kunnen van elkaar leren, maar dan moeten we er iets aan doen. Dus graag weer berichtjes of telefoontjes. We verwerken ze heel graag voor de inhoud van De Gildetrom.

Insturen en ... lezen en laten lezen is ons motto.

Jan Toorians,
Deken-schrijver
Kring Maasland.

LOONOPZAND, 25 oktober 1983.

Kring Land van Cuijk

Viering Gouden bestaansfeest Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk.

Door de welwillendheid van de Redactie van de Gildetrom kon in de vorige uitgave nog juist een korte samenvatting worden opgenomen van de viering van het Gouden bestaan van de Kring.

In deze uitgave willen we gaarne enkele andere facetten belichten.

VAN HET GILDE
VOOR HET GILDE
DOOR HET GILDE

Met deze woorden begon de voorzitter van de commissie De Gouden Guld, gildebroeder A. van der Coer, zijn inleiding op het aanbieden van De Gouden Guld.

Alvorens tot aanbidding aan het Kringbestuur over te gaan stond hij nog even stil bij de voor-geschiedenis.

"In de loop der jaren is er erg weinig gepubliceerd over de gilden en het gildewezen. Als leden van de kringcommissie optocht, archief en tentoonstelling merkten we dat er behoefte bestond om wat ruimere informatie te bezitten. Van 1968 tot 1976 had de heer Bart van Elk allerlei zaken beschreven in het eigen Kringblad De Guld. Er is toen aan hem gevraagd om alle artikelen te herschrijven om zo in de toekomst het geheel te bundelen en eventueel uit te geven.

Toen hij in 1977 overleed was zijn manuscript bijna klaar. Door de welwillendheid van Mevr. van Elk kreeg het Kringbestuur al het geschrevene geschonken. De vraag op dat moment was,

hoe en wanneer kan een gedrukte uitgave worden vervaardigd".

Op de jaarvergadering in jan. 1979 werd het voorstel gedaan om bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan in 1983 een boekje te maken in de geest van J. A. Jolles, die in 1933 een inventaris opmaakte van de gilden in Brabant, Limburg en Gelderland.

Het voorstel werd aangenomen en een commissie bestaande uit 6 personen Ir. H. van Alem uit Linden, A. van der Coer uit Zeeland, H. Christiaans uit Mill, Alb. de Groot uit Zeeland, A. Konings uit Mill en C. Maas uit Heijen ging aan het werk.

Na het samenstellen van een zeer uitgebreide inventarisatielijst (14 stuks + 5 bijlageformulieren) kwam toen voor de gildebesturen het zware werk. Ze moesten vaak hun eigen archieven gaan napluizen om de gevraagde gegevens te vinden.

Zo ontstond naast een Kringarchief ook voor vele gilden tegelijkertijd een uitgewerkt archief.

Begin 1981 werd door de commissie de naam voor het boek gekozen en dat werd de inmiddels bekende titel "DE GOUDEN GULD".

Gildebroeder Kees Keeris uit Zeeland werd bereid gevonden om bij alle gilden een 4-tal kleurendia's te gaan maken. Een geweldig karwei. Hij overleed plotseling op 7 maart 1983 en zijn zoon Willem kon gelukkig de nog ontbrekende foto's

gemaakt krijgen.

Vooraf met de hulp van de archivariissen J. Douma uit het Land van Cuijk en J. Sluijters uit het Land van Ravenstein konden historische aanvullingen worden gegeven terwijl van hen de nog niet bekende gegevens van de 31 slapende gilden afkomstig zijn.

Met de onmisbare hulp van Drs. van der Putten uit Lieshout, die het taalkundige werk deed en oud-pastoor R. van Oers uit Zeeland, die alle heiligenlevens beschreef, kon drukkerij van Spijk in Venlo aan de grote klus beginnen.

Het werd uiteindelijk een boekwerk van 656 pagina's bevattende 2.100.000 tekens, 140 kleurenfoto's, dat 2750 gram weegt.

Er zijn in de 3 à 4 jaren door de commissieleden samen een 3600 uren aan besteed.

Het boek was precies op tijd klaar en van de oplage van 2000 stuks waren de eerste 100 boeken genummerd.

Een trotse voorzitter, C. W. J. baron de Weichs de Wenne, kon, zelf omhangen met zijn splinternieuwe zilveren Voorzittersketen, het eerste boek in ontvangst nemen.

De commissie had zijn taak volbracht en zag toen ook pas voor de eerste keer het boek. Als dank voor het onnoemelijk vele werk kregen de 6 commissieleden de eerste 6 genummerde boeken aangeboden.

Evenals een 20-tal andere personen kreeg ook elk van de 28 gilden een genummerd boek voor het eigen gilde-archief.

In zijn toespraak zei de Voorzitter o.a.:

Gildevrienden, gildezuster, gildebroeders,

Op de eerste plaats wil ik er op wijzen dat ik zeer vereerd ben als kringvoorzitter met hetgeen mij namens alle gemeenten aangeboden is.

Ik wil nog eens herhalen dat ik daar zeer dankbaar voor ben.

Met deze prachtige ambtsketen zal ik mij bij mijn collegae kringvoorzitters nu niet meer ondergeschoven hoeven te voelen. Uw initiatief is tot een groot succes geworden, met name om de symbolische waarde dat de gezamenlijke gemeentebesturen in Oost-Brabant, Noord-Limburg en Soest achter het gildewezen staan.

Toen in 1933, in een tijd van werkeloosheid, sociale problemen, drankmisbruik en andere misstanden door burgemeesters uit het Oost-Brabantse het initiatief tot heropleving van het gildewezen werd genomen, realiseerde men zich zeer wel dat men aan een avontuur begon.

En nu 50 jaar verder met dit prachtige boek en een zaal vol gildebroeders vol idealen kunnen wij zeggen: wat gij toen voor ons gedaan hebt is goed geweest. Dank voor Uw steun en subsidies; wij verzekeren U, dat wanneer wij U overvenden dit geen symbolische inhoud is maar dat we er met hart en ziel achterstaan. We hopen in deze sfeer en stijl de eeuw vol te kunnen maken. Zojuist memoreerde mijnheer van der Coer het ontstaan van de Gouden Guld. We hebben ons als bestuur afgevraagd of we een hoog geleerde schrijver moesten aantrekken met het risico dat het boek nooit klaar kwam of onbetaalbaar werd. We besloten het in eigen regie te verwezenlijken om daarmee ons geloof anno 1983 tot uiting te brengen dat er in onze kring mensen zijn die het waar kunnen maken.

Elke gildeboek heeft zijn eigen ontstaan, zijn eigen achtergrond, wat het **juiste** gildeboek is zullen we nooit weten.

Hier is een presentatie zoals we er nu over denken en er tegenover staan, alles wat de heer van Elk verzamelde, al wat onze voorouders bewaard hebben is hier in dit boek vereeuwigd door slechts 6 mensen.

Het was de bedoeling om het boek in Boxmeer tijdens het gildefeest te presenteren. Dat lukte om verschillende redenen niet.

Met op de omslag een foto van de massale opmars in Boxmeer willen we de relatie van de Gouden Guld en Boxmeer tot uitdrukking brengen.

Commissieleden, ik verzeker U, dit werk is niet vanzelf gebeurd, U had de steun in Uw geloof aan het gildewezen maar evenzeer is het een feit dat U thuis de nodige steun hebt gevonden voor de vele uren en dagen dat men U moest missen.

Hartelijk dank.

Dank ook aan Drukkerij van Spijk uit Venlo, die op het gebied van het drukken van historische boeken een gerenomeerde naam heeft.

Een tweetal boeken wil ik uitreiken aan Mevrouw Jolles en Mevrouw van Elk.

Dankwoord mevr. Jolles.

Ik ben zeer verheugd dat het me gelukt is dit feest bij te wonen.

Ik wens de samenstellers alle succes dat ze verdienen.

Het was nodig dat er dieper op het werkelijke wezen van de schuttersgilden werd ingegaan.

In het algemeen werd, toen mijn man begon, het op folkloristische wijze bekeken.

Hij ontdekte dat er veel meer in zat en dat broederschap het wachtwoord was.

Ik heb een foto van mijn man meegebracht en ik zou graag hebben om die na mijn dood een plaats erbij te geven. Hij beseftte als eerste de waarde van de schuttersgilden.

Namens de Federatie sprak drs. Zijlmans:

Bestuur Kring Land van Cuijk, gildebroeders en -zusters.

Namens de Federatie-voorzitter Jhr. van Nispen, die verhinderd is, wil ik U gelukwensen met het 50-jarig bestaan.

Onderweg dacht ik: koop ik dat boek nou? Maar je ziet het en je koopt het. We zullen het met veel plezier lezen.

De ellende alleen is dat het Land van Cuijk de eerste kring is, die 50 jaar bestaat. Ik denk dat als de andere kringen binnenkort 50 jaar bestaan, ze heel gauw in de startblokken moeten.

Alles wat jullie geschreven hebben hoeven wij niet meer te doen en dan wordt ons boek minder duur en kan vlotter in de verkoop.

Aan bovenstaande feestelijkheden waren al een plechtige ontvangst op het gemeentehuis van Haps en een evenzeer indrukwekkende Eucharistieviering voorafgegaan.

Door het Sint-Nicolaasgilde uit Haps zelf was alles rond deze feestmiddag perfect geregeld.

In de volle kerk werd een plechtige gildemis gecelebreerd door oud-pastoor van Oers uit Zeeland.

Van zijn feestpredikatie geven we hier een

samenvatting.

Resumé van de preek bij gelegenheid van de viering van het 50-jarig bestaan van de kring van gilden in het land van Cuijk en de presentatie van het boek "De Gouden Guld", gehouden door R. v. Oers em. pastoor, in de parochiekerk te Haps. Om verdere sprekers op deze feestdag niet het gras voor de voeten weg te maaien, heb ik toch bij mezelf over deze gebeurtenissen enkele gedachten.

Als ik iemand een geschenk geef, uit dankbaarheid, vriendschap of welke andere reden, dan is dat zo maar niet een geven, maar dan ligt er iets persoonlijks in verrat, iets van mezelf wat ik in die gift tot uitdrukking wil brengen.

Vandaag bij de herdenking van het 50-jarig bestaan van de kring van gilden in het land van Cuijk wordt ook iets aangeboden, een boek "De Gouden Guld". Het is wel geen cadeau, maar voor alle belangstellenden in het gildewezen ligt er ook veel in besloten.

Het bevat naast historische verhalen, de gang door die 50 jaren heen van alle gildebroeders in het land van Cuijk, die met veel liefde voor en toewijding aan hun eigen gilde, dat hebben voorgeleefd wat van een goede gildebroeder wordt gevraagd.

Wat er ook in besloten ligt, en nu benader ik het van kerkelijke zijde, is de steeds grote betrokkenheid van de gilden bij het kerkelijk gebeuren in de verschillende parochies. De priesters in de steden en dorpen, waar een gilde gevestigd is, hebben nooit tevergeefs een beroep gedaan op U en zij zijn U daarvoor zeer erkentelijk. In vroegere jaren konden zij een beroep doen op de godsdienstige verenigingen, die er waren bijv. de H. Familie of een sacramentsvereniging. Deze zijn bijna verdwenen, alleen de trom en het vendel is nog menigmaal in de kerk aanwezig.

En voor de tweede gedachte op deze feestdag grijp ik eerst naar de bijbel. Daar lees ik in het boek "Rechters" hoe de Joden honderden jaren na hun bevrijding uit Egypte werden beroofd en uitgeplunderd door een naburige herdersstam, de Ammonieten. Zwaar zuchtte het volk onder deze onderdrukking. Toen riep God een man Gedeon vanachter zijn schapen om zijn volk te bevrijden van die last. Hij verzamelde 20.000 strijdbare mannen. Maar God sprak: het zijn er te veel. Hij minderde hun aantal tot duizend. Maar God liet om te laten merken dat Hij het was, die het deed, Gedeon zijn mannen naar een oase brengen. Hij beval hem slechts die mannen mede te nemen, die gebukt, zonder te knielen, het water uit hun hand zouden opslurpen. Er bleven er slechts driehonderd over. In de nacht daarop volgend overvielen zij het tentenkamp van de vijand. Ze hadden brandende fakkels in kruiken verborgen. Ze sloegen deze stuk bij hun nadering. Door het licht en het gekrijs raakte de vijand in verwarring en ze doodden elkaar en sloegen op de vlucht.

Waarom heb ik dit verteld? Er zijn in onze kring ongeveer 1150 gildebroeders. En nu zie ik hier in de kerk driehonderd mensen voor me zitten. Het zijn besturen (hoogheden) en koningen v. d. 28 gilden in onze kring. Bij alle verenigingen waarbij ik in mijn priesterleven betrokken ben geweest, heb ik gemerkt, dat het geheel altijd gedragen werd door enkele mensen. Zij waren

het die de club samenhiielden, steeds nieuwe ideeën aanbrachten, er steeds een nieuw leven inbliezen. Zij waren niet zozeer commandanten maar bezielers.

Zulke mensen moeten jullie zijn. Zorgt als voor- mannen van Uw gilde het ideaal van broeder- schap en naastenliefde voor te leven.

Houdt de fakkel van het gildevuur brandende in uw midden.

Wij zetten nu onze plechtige Eucharistieviering voort. Danken we God voor de vooruitgang die onze gilden hebben mogen boeken.

Na de 50 jaren van voorspoed en onderlinge vriendschap vragen wij Zijn zegen voor de komende jaren.

Maar denkt eraan, God doet het niet alleen. Hij rekent op ons.

Op deze zonnige en warme dag was het extra warm toen alle genodigden en gilden in het gemeentehuis ontvangen werden door het gemeentebestuur van Haps.

In haar toespraak gaf Mevr. Burgemeester de Sutter een kijkje op de historie vanaf 1933 tot heden.

Haar toespraak luidde als volgt:

Gouden jubileum Kring van Schuttersgilden "Land van Cuijk".

Geachte Dames en Heren,
Gildebroeders- en zusters,

Namens de gemeente Haps wil ik U hier van harte welkom heten in het huis van onze gemeente, om samen officieel het feit te gedenken, dat de Kring 50 jaar bestaat.

Op 6 juni j.l. werd in Boxmeer reeds met een zogenaamde vrije gildedag dit jubileum gevierd. Onze gemeente is bijzonder ingenomen met het feit, dat U Uw gouden jubileumviering hier in Haps officieel wilt afronden.

Alvorens op deze jubileumviering in te gaan wil ik graag een aantal gasten in het bijzonder welkom heten.

Het zou teveel tijd vergen om U allen met name te noemen, maar ik wil toch een aantal uitzonderingen daarop maken.

Allereerst een hartelijk welkom aan de kring- voorzitter en zijn echtgenote mevrouw Barones Weichs de Wenne-van Hövell tot Westervliet en Wezeveld.

Ook een hartelijk welkom aan de dames Jolles en van Elk. De namen Jolles en van Elk zijn nauw verbonden met het gildewezen. Wijlen de heer Jolles heeft een naar hem genoemd boek geschreven over gildegebruiken, terwijl wijlen de heer van Elk een begin gemaakt heeft met het boek "De Gouden Guld".

Deze namen zult U vandaag nog meerdere malen horen noemen, omdat zij onlosmakelijk verbonden zijn met het gildewezen.

Wij zijn verheugd om vandaag ook de waarnemend voorzitter van de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden hier te kunnen begroeten. Ook is hier vandaag een vertegenwoordiger van de kring Kleef aanwezig; herzlich willkommen.

Een bijzonder woord van welkom aan mijn collegae burgemeesters, aan de heren pastores in het bijzonder Pastor Aengenheijster uit Duitsland en aan de leden van de Colleges van burge-

meester en wethouders. Ook de leden van het Federatiebestuur en van de diverse gildekringen in Noord-Brabant, alsmede de Keizers en Koningen van de gilden in het Land van Cuijk heet ik van harte welkom.

Geachte Dames en Heren,

Na deze welkomstwoorden wil ik graag terug gaan in de geschiedenis van de Kring van Schuttersgilden "Land van Cuijk".

50 Jaar geleden vond er een bijeenkomst plaats van nagenoeg alle burgemeesters uit het Land van Cuijk en Noord-Limburg met een aantal andere personen, welke erg voor het gildewezen geporteerd waren. Deze bijeenkomst vond 50 jaar geleden plaats in Boxmeer. Op deze bijeenkomst, die als oprichtingsbijeenkomst beschouwd kan worden van de Kring van Schuttersgilden "Land van Cuijk" werd vooral gesproken over het verval van de eens zo bloeiende gilden en hoe het gildewezen opnieuw tot bloei zou kunnen worden gebracht.

Deze bijeenkomst werd georganiseerd door de in 1910 opgerichte Bond van Schuttersverenigingen Land van Cuijk en werd geleid door de heer H. Verbruggen uit Mill. Van deze Bond van Schuttersverenigingen waren alleen schietverenigingen, geen gilden zijnde, lid.

Op deze eerste bijeenkomst in 1933 werd besloten om voor de schuttersgilden een eigen organisatie in het leven te roepen en dit alles leidde op 29 november 1933 tot de oprichting van de "Bond van Schuttersgilden Land van Cuijk". Er traden toen 19 schuttersgilden tot de Bond toe, waaronder het Hapse gilde "St. Nicolaas". De toenmalige Commissaris der Koningin in Noord-Brabant werd beschermheer.

De start was gemaakt. Maar zoals zo vaak het geval is bij de oprichting van verenigingen, was ook hier het grootste startprobleem de financiën. De burgemeesters in het Land van Cuijk werden gevraagd om erelid te worden voor een bedrag van f 5,— per jaar. Alle burgemeesters in het Land van Cuijk aanvaardden het erelidmaatschap, en ook de burgemeester van Ravenstein, zodat er met deze eerste gelden op financieel gebied enige armslag voor het Bestuur van deze Bond ontstond.

In 1934 werd de eerste gildedag van de Bond gehouden in St. Hubert. De feestrede werd uitgesproken door de Commissaris der Koningin, terwijl er door de grote gildekenner de heer Jolles een zilvertentoonstelling werd ingericht.

De oprichting van de Bond van Schuttersgilden in het Land van Cuijk had mede tot gevolg, dat ook in andere gewesten van Noord-Brabant kringen werden opgericht. Dit alles gevolgd door de oprichting van de Federatie van Schuttersgilden in Noord-Brabant.

Tijdens de oorlogsjaren lagen de gilde-activiteiten nagenoeg geheel stil. Maar de in 1933 gelegde basis bleek een hechte basis geweest te zijn. Ondanks het feit, dat nagenoeg alle gilden hun bezittingen in de oorlog verloren zagen gaan en de opbouw weer van de grond af aan moest beginnen, slaagden zij hierin. Dit alles mede dankzij de steun van de overheid in de vorm van subsidies voor de aanschaf van costuums en attributen. In 1948 werd de naam gewijzigd en werd daarin Bond veranderd in kring.

De schuttersgilden gingen een bloeiperiode

tegemoet en het resultaat daarvan kunnen wij thans aanschouwen. Nog steeds zijn er vele nieuwe leden, welke tot de gilden toetreden.

De gilden met hun tradities, onderlinge broederschap en eed van trouw aan "God, Koningin en Vaderland" oefenen nog steeds een enorme aantrekkingskracht uit op jong en oud.

De eed van trouw aan "God, Koningin en Vaderland" wordt door de Kerkelijke en Wereldlijke Overheid hoog gewaardeerd.

De waardering van de Kerkelijke Overheid voor de gilden hebben wij daarstraks in een eucharistieviering kunnen beluisteren.

De waardering van de Wereldlijke en met name gemeentelijke overheid mag ik thans verwoorden namens de gemeenten Bergen, Beers, Boxmeer, Cuijk, Gennep, Grave, Haps, Meerlo-Wanssum, Mook, Oeffelt, Oploo, Ravenstein, Soest, Venray, Vierlingsbeek en Zeeland. Alle door mij genoemde gemeenten hebben grote waardering voor de in hun gemeenten aanwezige gilden.

Wij, de gezamenlijke gemeenten, hebben gemeend, dat het een goede zaak zou zijn om - ondanks alle bezuinigingen - gelden bijeen te brengen voor een keten, welke aan Uw kringvoorzitter zou kunnen worden aangeboden als een blijvende herinnering aan dit gouden jubileum.

Deze keten bestaat uit zestien zilveren schildjes met op elk schildje aan de voorzijde het wapen van een der zestien deelnemende gemeenten, terwijl aan de achterzijde de naam of de namen van de in die gemeente bestaande gilden is of zijn gegraveerd. De firma Andriessen uit Helmond heeft het schildje met het wapen van de Kring van Schuttersgilden geschonken.

Geachte Dames en Heren,

Ik wil U niet langer in het onzekere laten en ik zou daarom de voorzitter van de Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk willen verzoeken om mij in de gelegenheid te stellen om hem met deze keten te omhangen.

Geachte heer Weichs de Wenne,

Zie deze keten als een bewijs van waardering van alle door mij genoemde gemeenten, zowel voor de Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk als voor alle daarin vertegenwoordigde gilden.

Geachte genodigden, thans wil ik overgaan tot het laatste officiële gedeelte van deze dag, waar- toe ik geroepen ben en ik zou U namens de gemeente Haps willen uitnodigen om thans de erewijn te drinken bij gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk.

Geachte voorzitter van de Kring van Schuttersgilden Land van Cuijk alvorens U het woord te geven wil ik besluiten met een bijzonder woord van dank aan ons Hapse gilde en een woord van dank aan Uw bestuur, dat U de gemeente Haps uitgekozen heeft voor deze dag. Ik wil een man uit Uw kringbestuur en ons gilde in het bijzonder danken en dat is onze heer Konings. Hij heeft namelijk de afgelopen dagen het leeuwenaan- deel gehad in alle organisatorische zaken hier op het gemeentehuis en daarbuiten.

Nogmaals de heer Konings bedankt en thans geef ik hierbij het woord aan de voorzitter van de Kring van Schuttersgilden in het Land van Cuijk.

De Burgemeester van Haps.

In zijn dankwoord was een duidelijk ontroerde kringvoorzitter vol van dankbaarheid jegens de 16 gemeenten, die samen de nieuwe voorzittersketen hebben geschonken.

Dat bleek duidelijk uit zijn toespraak die hier volgt:

"In Uw toespraak hebt U terecht gesproken over de verbondenheid van de gilden met de kerk, we hebben dat zojuist mogen meemaken in een bijzonder fraaie en stichtende gildemis zoals we die ons al vaak hebben voorgesteld, een kerk vol met gildebreders, die zingend en biddend samenzijn.

Daarnaast noemde U de band die er tussen de gilden en de gemeenten bestaat. U memoreerde de historische gang van zaken vanaf 1933. En wij zijn er trots op dat 50 jaar geleden het toen genomen initiatief tot succes heeft geleid.

Wij zijn U erg erkentelijk vandaag voor Uw gast-vrije ontvangst die uitdrukking geeft aan de hechte band tussen de gemeenten en de gilden.

Als gilde kunnen we niet zonder steun de kerke-lijke en wereldlijke overheden. U vertegenwoor-digt hier alle gemeenten door mij deze prachtige keten om te hangen.

We zijn U bijzonder erkentelijk voor het 50 jaren geleden uitgesproken vertrouwen in de vorm van deze keten.

We stellen dit vertrouwen op zeer hoge prijs. De afgelopen 50 jaar is er een mentaliteits veran-dering ontstaan, een groei tussen de gilden en de gemeentelijke overheid.

Met zorg zal ik deze keten dragen en zal te zijner tijd deze prachtige keten aan mijn opvolger doorgeven.

We danken U zeer voor het nemen van de initia-tieven, voor de ontvangst, dat U hebt willen deel-nemen aan onze viering.

Ik spreek de hoop uit dat een blijvende relatie tussen de gilden en de gemeenten in goede ver-standhouding in lengte van jaren mag voort-duren.

Afsluitend kunnen we zeggen dat het Gouden Kringfeest met dikke gouden randen is omge-ven. Randen van vriendschap en samenwerking, randen van meeleven en broederschap van bin-nen tot ver buiten onze kring.

We danken daar iedereen voor en we wensen de kringen, die in de komende jaren hun gouden bestaansfeest gaan vieren zeer veel succes met de voorbereidingen en dat zij een even geslaagde Gouden Dag mogen beleven als wij in het Land van Cuijk hebben gevierd.

Door film-foto-dia- en video- "beroeps" ama-teurs uit Zeeland heeft de kring een uiterst waardevolle documentatie in beeld en geluid in het archief gekregen.

Bij het bekijken daarvan herleeft het hele feest weer.

Intussen is er door de gilden hard gewerkt aan de verkoop van ons boek De Gouden Guld. Ruim 1300 boeken hebben hun weg al gevonden en de rest zal dan ook gauw uitverkocht zijn.

Zolang de voorraad strekt verkrijgbaar voor f 85,— per stuk + f 10,— verzendkosten.

Opgaven en betalen A. H. Konings,
Postbus 1, Haps.

AG.

Cloveniersgilde "Stad Grave"

In de afgelopen periode hebben er in het Clove-niersgilde belangrijke gebeurtenissen plaatsge-vonden die het vermelden waard zijn.

Op de gehouden algemene leden-jaarvergaa-dering werd onze Vaandrig H. Hendriks tot Voor-zitter gekozen. Het bestuur dat uit vijf personen bestaat is nu als volgt samengesteld: Voorzitter H. Hendriks, Secretaris J. Maas, Penningmeester H. Zweers, Commissaris-materieel Fr. v. d. Port, bestuurslid A. Hombergen.

De Culturele dag, georganiseerd door het gilde, in het kader van de jaarlijkse stadsfeesten was wederom een succes. De optocht, georgani-seerd door K. Ebbeke, bestond voornamelijk uit volkdans en culturele groepen uit binnen- en buitenland.

Bij het gebruikelijk Burgerkoningschieten op de eerste Pinksterdag werd de heer Tony Verhoeven uit Ravenstein "Burgerkoning Stichting Stad Grave" 1983.

Bij de vlaggenparade aan het begin van de Inter-nationale Vierdaagse KNBLO te Nijmegen was het gilde uitgenodigd daar medewerking aan te geven.

Op zaterdag 10 september vond het Koning-schieten plaats om de titel "Gemeentekoning" tussen de gilden St. Antonius uit Escharen en het Cloveniersgilde uit Grave.

Na het 205e schot werd gildebreders Geert Schel van het Sint-Antoniusgilde uit Escharen de eerste Gemeentekoning. Het prachtige zilveren schild geschonken door het Gemeentebestuur van de Gemeente Grave ging een jaar mee naar Escharen. Beide gilden zijn voornemens van dit Gemeentekoningschieten een traditie te gaan maken.

Op dezelfde dag werd daarna met het Clove-nierskoningschieten begonnen; de gemaakte houten vogel bleek zo sterk dat de vogel er nog niet was afgeschoten bij het invallen van de duisternis. Het gezamenlijke Cloveniersgilde besloot om op een nieuw gemaakte houten vogel de volgende dag het Clovenierskoningschieten te laten plaats vinden.

Na slechts 75 schoten konden we als nieuwe Clovenierskoning installeren Gildebreders Henk Zweers.

Clovenierskoning 1983
H. Zweers.

Een algemene ledenvergadering vond plaats op 21 oktober. Deze vergadering was goed bezocht. Er werd tevens als nieuw lid aangenomen de heer Verbeeten; hij zal op de jaarlijkse Teer Zuurkoolavond op zaterdag 3 december worden beëdigd als gildebroeder.

Het gilde werd dit jaar uitgebreid met vier jeugdvendeliërs, die dit jaar met het gilde deelnamen aan de gildedagen van de kring in Boxmeer en Gassel.

Op eerste Pinksterdag werd de nieuwe optimaal beveiligde schutsboom tijdens de stadsfeesten in het bijzijn van Burgemeester en Wethouders en diverse andere genodigden officieel in gebruik genomen. Deze schutsboom staat aan de rand van het stadje aan de Jan van Cuykdijk.

Het correspondentie-adres van het Cloveniersgilde is: Stadhouderslaan 42 - 5361 BP Grave. Tel. 08860-3932.

Vlag in top bij Gildekapel Beugen

Zaterdag 15 oktober om 3 uur is de vlag in top gegaan. Het terrein waarop dit kapeltje gebouwd wordt, werd jaren terug nog gebruikt om er het koningschieten op te houden. Echter door het intrekken van de hinderwet-vergunning was het niet meer mogelijk om op dit terrein het jaarlijkse koningschieten te houden. Hierdoor kwam het terrein al gauw in verval, en de brandnetels groeiden boven de heg uit. Door het Gilde, dat dit terrein geschonken heeft gekregen van M. J. Reijntjens uit Beugen, werd een commissie in het leven geroepen om een mooie bestemming te vinden voor dit terrein.

Na de eerste commissievergadering kwam al het plan tot stand om een kapel te bouwen. Het heeft nog vele vergaderingen gekost om dat plan tot in de puntjes uit te voeren.

Waarom een kapel?

Het Gilde heeft een nauwe band met de kerk; daardoor kwam de commissie tot de conclusie dat het een teken van verbondenheid moest zijn met kerk en gilde. In de kapel zullen straks de afbeeldingen geplaatst worden van de patroonheiligen van het Gilde St. Antonius, St. Sebastianus en H. Sacrament. Deze beelden worden gemaakt uit hout door de Beugense kunstenaar C. Thriller. Zij zal dit project uitvoeren tegen materiaalkosten.

De kapel is tevens een herdenkingsmonument voor de overleden Gildebroeders. Hun namen zullen straks vermeld worden op een marmeren plaat in de kapel.

Staand van links naar rechts:
Jos Waanen, Lambert Essers, Willy Bindels,
Cor Bonants en Winand Bonants.
Zittend v.l.n.r.: Theo Groothusen, Anton
Bonants, Albert Weren en Jan Centen.

Bij het Gilde is ook een plan op tafel gekomen om een stichting "Vrienden Gildekapel" in het leven te roepen. Dit vanuit het oogpunt gezien dat het Gilde slapende kan worden, waardoor de kapel in verval zou kunnen raken.

De eventuele oprichting van deze stichting zal te zijner tijd nog vermeld worden.

Nadat de bouw geheel gerealiseerd zal zijn zal het terrein rondom de kapel aangeplant worden met laag groeiende struiken; achter de kapel zal weer de schietbaan worden opgericht als monument ter herinnering aan het vroegere schietterrein.

Alle werkzaamheden worden door de Gildebroeders uitgevoerd.

Alb. Weren, secretaris.

H. Kraaijvanger 25 jaar bij Sint-Barbaragilde Ravenstein. „Zilveren schild voor gildebroeder”.

Hennij Kraaijvanger heeft zaterdag 24 september 1983 het zilveren ere-schild ontvangen van het Sint-Barbaragilde. Koning Nico Verhoeven overhandigde het ere-schild aan Hennij die op deze dag het feit herdacht dat hij een kwart eeuw lid is van het gilde.

Het zilveren schild is voorzien van de inscriptie „Mede door jouw inzet overmoeid, is ons gilde deze 25 jaar opgebloeid”.

Volgens koning Nico Verhoeven is de tekst tekenend voor de kwaliteiten van de jubilaris. Ter gelegenheid van het 25 jaar broederschap van

Hennij werd in de Sint-Luciakerk van Ravenstein een heilige mis opgedragen door Pastoor J. Donders. Na de plechtigheid brachten twee vendeliers de vendelgroet voor de kerk. Vervolgens togen de gildebroeders naar het teerhuis Old Corner, waar de jubilaris door verschillende personen in de schijnwerpers werd gezet. Hoofdman A. van den Burgt en beschermvrouw A. van Mourik-Damen dankten Hennij voor diens ontembare inzet en bruisende energie. Die inzet heeft er volgens hen toegeleid dat de goede geest binnen het gilde is blijven voortbestaan. Broeder Jan van Zuijlen blikte terug in de geschiedenis en memoreerde de moeilijke periode rond 1958 toen het gilde gedoemd was te verdwijnen. Er waren te weinig jongeren, terwijl de gemiddelde leeftijd van het gilde 69 jaar bedroeg. Gelukkig traden er toen enkele jongeren tot het gilde toe, onder wie de zilveren jubilaris.

Hennij Kraaijvanger maakte zich als gildebroeder met name verdienstelijk voor de gildedagen, terwijl hij tevens de grote man was achter de verschillende financiële acties.

De zilveren broeder zelf zei dat niet alleen hij grote inzet aan de dag legde voor het gilde. „Zo iets is een gezamenlijk gebeuren. Als wij met z'n allen de juiste inzet opbrengen zal het ons gilde ook de komende tijd goed gaan”, aldus Hennij Kraaijvanger. Na al deze fijne en hartverwarmende woorden werd de avond op gepaste wijze voortgezet en net als in die goede oude tijd veel gezongen en op z'n ouderwets tot in de kleine uurtjes doorgezet.

J. A. M. Bervoets, secretaris.

Kleefsestraat 5, 5371 EG Ravenstein.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Gilde St. Sebastiaan Oudenbosch

OUDENBOSCH. „Het gaat goed met het gilde Sint Sebastiaan. We krijgen zelfs een nieuw vaandel. De vrouw van de hoofdman maakt dat en het is bijna klaar. Ook hebben we nieuwe, jonge leden van zo rond de dertig jaar. Voor ons is dat jong, hè”.

Dit zegt **J. Buys**, schatbewaarder van de Oudenbossche schutters, op de vraag naar de verjongingsplannen van het gilde.

Sint Sebastiaan uit de koepelstad heeft als gilde een respectabele leeftijd, het bestaat al meer dan 480 jaar.

Maar dat gold zo'n twee jaar geleden ook voor de leden. Toen was Karel Mol de hoofdman. „Ja, die is de oudste, hij is van 1900. Maar hij doet nog overal aan mee hoor, erg actief binnen de club”. Inmiddels is Karel geen hoofdman meer, die belangrijke functie is bijna twee jaar geleden tijdens het koningschieten overgenomen door **M. Antens**. Ook de taak van de deken-schrijver is op een ander overgegaan. Was dat L. Bosma, nu hanteert **M. de Bont** de pen.

In '81 werd er nog maar weinig georganiseerd door het gilde. De leden van Sint Sebastiaan waren, zoals gezegd, al wat ouder. Daar is verandering in gekomen.

Er zijn zo'n zes jonge mannen bijgekomen; en het huidige ledenaantal komt daarmee op achtien. Twee jaar geleden was dat vijftien.

Voorheen rukte het gilde maar sober uit, een sjerp, wat schilden en daarmee hield het op. Tegenwoordig hebben niet alleen de **mannen** een kostuum waarmee ze voor de dag kunnen komen, maar worden zij ook door hun **gekostumeerde vrouwen** geflankeerd.

De sjeke kleren trekken ze aan als ze naar een gildefeest gaan, zo'n drie keer in de zomer.

Ook Sint Sebastiaan weet nu de beentjes in de maat te houden. „Vorige winter kwamen we elke maandag bij elkaar en dan krijgen we van een vrouw les in **ouderwetse dansen**. Van de zomer hebben we dat niet gedaan, omdat het te warm was, maar in **oktober, november** beginnen we weer, elke maandag.

Het koningschieten doen zij om het jaar. Maar dan moeten ze wel uitwijken. In hun stamcafé De Roskam gaat dat namelijk niet. We gaan dan naar het Groene Woud bij Domburg. Normaal schieten we met een kruisboog, maar bij het koningschieten gebeurt dat met **een handboog**. We hebben dan het geluk dat bij Domburg een handboogvereniging zit, daar lenen we dan de bogen van, maar gebruiken hun eigen pijlen. Schachten met een stompe punt. Die horen eigenlijk bij de handboog van de club.

Lid zijn bij Sint Sebastiaan is geen geringe taak. Het gilde heeft namelijk een bijzonder rijk verleden achter de rug. Bekers, schilden, een boek dat vierhonderd jaar oud is en een antiek vaandel.

Het tweehonderd jaar oude vaandel nemen ze niet meer mee. Het zou stuk gaan en dat is zonde. Vandaar dat **mevrouw Antens** druk bezig is de vlag te kopiëren. Daar heeft ze al heel wat uren in zitten, dat vergt heel wat handvaardigheid. Maar het is nu bijna klaar.

(uit Brabants Nieuwsblad).

Gilde in de fout. Een illegale begrafenis in Bergeijk.

Bij een onderzoek in het archief van de rechtbank van Eindhoven stuitte ik op een document dat mij direct boeide en mij interessant genoeg leek om hier op te nemen. Het betreft het volgende:

"Vonnis gewezen door de korrectionneele Kamer der Regtbank van Eersten Aanleg zittinghoudende te Eindhoven op Donderdag den dertigsten December 1800dertig.

Present de Heeren Mr Spoor fungerend President, Jonkheer van der Beken Pasteel, Regter, Jonkheer dela Court, plaatsvervangend Regter, van Lolyvold van Cingelshouck, officier en Cools, griffier.

In zake van het Openbaar Ministerie contra Adriaan Lomans, wonende te Bergeijk.

Gezien de stukken van den processe gevoerd ten laste van Adriaan Lomans, oud volgens zijne opgave acht en vijftig jaren, timmerman en logementhouder, geboren en wonende te Bergeijk; aangeklaagd van op den derden December achttienhonderddertig, in zijne hoedanigheid van hoofdman der Gilde van het Heilig Sacrament, het lijk van Allegonda Calon te hebben doen begraven op het oude kerkhof waar zulks sedert het daarstellen eener nieuwe begraafplaats verboden was.

Gehoord den aangeklaagde in zijne antwoorden en middelen van verdediging. Uit welk een en ander is gebleken:

Dat de aangeklaagde als hoofdman der Gilde van het Heilig Sacrament te Bergeijk, na het overlijden van Allegonda Calon is aangezocht geworden om het lijk door de gilde te laten begraven, dewijl hare familie tot de gilde behoort had. Dat hij ter bestemde dag en uur (derde December 's morgens ten acht ure) met de leden der gilde het lijk van het sterfhuis afgehaald en op het oud kerkhof alwaar het graf reeds gemaakt was ter aarde bezorgt heeft.

Gehoord den Heer Officier in zijnen eisch en conclusien daartoe strekkende dat de Regtbank den aangeklaagden gelieve te veroordelen tot de straf bepaald bij art. 1 der Wet van den 6e Maart 1818 en in de kosten.

Aangezien de aangeklaagde als kommanderende hoofdman der gilde, door welker leden het lijk op eene verboden plaats is ter aarde besteld, aan de overtreding der Wet, zoo al niet hoofdzakelijk althans zeker gedeeltelijk heeft mede gewerkt.

Gezien art 1 der Wet van den 6 Maart 1818, het besluit van de Provinciale Staten dezer Provincie van den 4 September 1827, houdende bevel om het begraven op kerkhoven of begraafplaatsen in de bebouwde kom der gemeenten gelegen, te doen ophouden, art 59 en 60 van het Wetboek van Strafrecht en art 194 van dat van Strafvordering, van welke de President voorlezing heeft gedaan".

Hierna volgt de letterlijke tekst van de genoemde artikelen, waarin aan de orde komt de veroordeling in de kosten van het proces, de vaststelling wie medeplichtigen zijn aan een feit, de gelijke bestraffing van medeplichtigen en hoofddaders en tenslotte de strafmaat: minimaal 10 en maximaal 100 gulden of minimaal één en maximaal 14

dagen cel. Daarna volgt de uitspraak:

"De Regtbank op alles gelet, in naam en vanwege den Koning regtdoende bij eerste gewijsde, condemneert Adriaan Lomans oud acht en vijftig jaren, timmerman en logementhouder, geboren en wonende te Bergeijk, in eene geldboete van tien gulden en in de kosten van den processe geliquideerd op drie gulden twee en tachtig en eene halve cents."¹

Een melding uit een voor het gildewezen bepaald niet florerende tijd en tevens een bewijs dat de gilden desondanks ook toen hun traditionele sociale verplichtingen nakwamen. In dit geval was echter een en ander niet geheel volgens de letter der wet verlopen! Als historicus en gildebroeder raak je dan geïnteresseerd en benieuwd naar de achtergronden en wil je graag weten hoe het precies in zijn werk gegaan is.

Geboeid heb ik daarom onderzocht of er over dit geval meer bewaard was gebleven, met in mijn achterhoofd vooral de vraagstelling of de gildebroeders van het Heilig Sacrament niets van het begraafverbod afwisten of zich zo machtig achtten dat zijer zich niet aan hoefden te houden.

Waren er wellicht nog andere elementen, bijvoorbeeld persoonlijke tegenstellingen, in het spel?

Navraag bij het betreffende gilde leverde niets op, men had geen (archief) materiaal uit het betrokken tijdsvak. Ook de archieven van de rechtbank van eerste aanleg en de Officier van Justitie te Eindhoven leverden verder niets meer op, maar gelukkig heb ik in het archief van de gemeente Bergeijk de nodige gegevens gevonden voor het volgende verhaal.

Wat was hier nu eigenlijk allemaal aan de hand? Voor de duidelijkheid eerst even de vaststelling dat Bergeijk evenals de meeste andere Brabantse plaatsen eigenlijk geen dorp was, maar meer een verzameling gehuchten. Van die gehuchten was het Hof verreweg het belangrijkste, op enige afstand in belangrijkheid volgde het Loo. Beide kernen hadden een eigen kerk, maar het kerkhof van de gemeente bevond zich van oudsher bij de kerk van het Hof, waar ook de vooraanstaanden woonden.

Zoals uit het geciteerde vonnis af te leiden valt, hadden Provinciale Staten van Noord-Brabant in 1827 besloten dat het gesitueerd zijn van kerkhoven in de bebouwde kom (op te vatten als: midden in het centrum) niet wenselijk was en dat daar verandering in moest komen. Ook voor Bergeijk had dit gevolgen; Gedeputeerde Staten (GS) waren van mening dat het kerkhof hier om redenen van volksgezondheid, hygiëne en omdat het aan twee zijden direct grensde aan woningen, moest verdwijnen. De mededeling hiervan in maart 1828 viel in Bergeijk niet in goede aarde en het gemeentebestuur, dat vond dat het wel meeviel met de noodzakelijkheid van verplaatsing en grote vraagtekens zette bij de argumenten die GS ter tafel brachten, deelde dan ook mee het oude kerkhof te willen behouden. Na afwijzing hiervan door GS dienden de Bergeijkse vroede vaderen een plan in: hardnekkig hield men vast aan het oude kerkhof, daarnaast was men nu genegen een tweede kerkhof aan te leggen op gemeentegrond bij het Loo.

Andermaal gingen GS niet overstag en deelden mee dat het oude kerkhof moest verdwijnen en dat de nieuwe begraafplaats op het Loo best een

algemene kon zijn. Het gemeentebestuur (dat voornamelijk bestaan zal hebben uit inwoners van het Hof, nl. de gegoeden en vooraanstaanden!) achtte het ondertussen blijkbaar een dermate belangrijke zaak, dat men het probleem aankaartte in Den Haag. In een rekest werd aan de koning gevraagd het oude kerkhof te mogen behouden, maar ook hier kregen ze (nu letterlijk) nul op het rekest. GS waren hier natuurlijk erg blij om en droegen het gemeentebestuur op om nu "onverwijld" een rapport op te maken over de plannen voor de toekomst. Het gemeentebestuur kon niet anders dan hieraan voldoen en stelde daarom, zoals we konden verwachten, voor om dan maar twee nieuwe begraafplaatsen aan te leggen: een op het Loo én een op het Hof. (Duidelijk is hier m.i. sprake van een al dan niet gezonde rivaliteit tussen twee buurten, zoals we die in Brabant ook nu nog wel degelijk kennen tussen buurdorpen: die van het Hof wilden waarschijnlijk gewoon niet begraven worden op het Loo.)² Na enkele detailwijzigingen werd dit plan in januari 1829 uiteindelijk goedgekeurd en daarmee leek de hele zaak afgedaan.

Niet echter van de kant van de Bergeykenaren, die blijkbaar goed op de hoogte waren van vergravingstechnieken en hiervoor ook niet terugdeinsden. Anders is het niet te verklaren dat ze anderhalf jaar later GS meedelen dat het nieuwe kerkhof op het Hof nog niet helemaal klaar was en dat ze voor de afronding (bijv. het graven van een gracht er omheen) pas tijd hadden in de winter. GS trappen hier begrijpelijkerwijze niet in en schrijven op 22 juni 1830 aan het gemeentebestuur, dat "ernstelijk gelast" werd om ervoor te zorgen dat per 15 juli het nieuwe kerkhof in gebruik kon zijn en het oude zodoende niet meer gebruikt hoefde te worden. De afronding van het werk aan het nieuwe kerkhof bleek nu plots wél te kunnen, getuige de melding van de burgemeester op 1 september aan GS dat het kerkhof klaar was. De brief getuigt vervolgens heel duidelijk van het feit dat de burgemeester, de protestantse notaris A. van Galen, met de kwestie danig in zijn maag zat; het gedoe rond de kerkhoven was voor hem één lijdensweg geweest en zou dat voorlopig nog wel blijven ook. Er kon nu dus op het nieuwe kerkhof begraven worden, maar Van Galen wilde GS vast vooraf bekendmaken met het probleem van de onwil en het verlangen van velen om na hun dood bij hun voorouders en naaste verwanten te mogen rusten. "Het verbod om niet meer op de oude begraafplaats te mogen begraven heeft meer dan eene gewone sensatie te weeg gebracht, niemand is tot heden op de nieuwe begraafplaats begraven en de lijken zijn op de begraafplaats op het Loo gebracht en men heeft mij niet onduidelijk te kennen gegeven bij de eerste gelegenheid (niettegenstaande het verbod) op de oude begraafplaats te zullen begraven". Daarom verzocht Van Galen ondermaal om naast het nieuwe op het Loo, het oude kerkhof van het Hof te mogen blijven gebruiken; daardoor zou de rust, "die helaas maar al te veel gestoord word" (we moeten hierbij denken aan de opstand in Brussel van 25 augustus 1830, die ook invloed zou hebben op Noord-Brabant), in de gemeente behouden blijven. Nogal gewaagd, dit verzoek, en dan ook tevergeefs gedaan: GS wezen het verzoek opnieuw af (het zal zo onderhand wel een

prestige-kwestie geworden zijn). Van Galen werd "ernstiglijk aangeschreven" om te zorgen dat er op het oude kerkhof niet meer begraven zou worden en om dat "desnoods krachtdadig tegen te gaan en te beletten".

De burgemeester deed blijkbaar goed zijn best, want we horen van de kwestie niets meer, totdat . . . en hier zijn we dan weer beland bij de gildebroeders van het Heilig Sacrament.

Op 4 december 1830 - België is dan feitelijk al los van Nederland en Noord-Brabant ondervindt hiervan de gevolgen door o.a. Belgische invallen en de legering van het Nederlandse leger hier (en de pro-Belgische sympathieën zijn in de grensstreken groot!) - schreef de veel-geplaagde burgemeester Van Galen een brief ten geleide van een proces-verbaal aan de Officier van Justitie in Eindhoven. Hij deed daarin de gang van zaken rond de nieuwe kerkhoven uit de doeken, inclusief de aanschrijving van GS om desnoods begrafenissen op het oude kerkhof met geweld te verhinderen. Van Galen had hier inderdaad zijn best op gedaan, maar het was niet gemakkelijk geweest.

(wordt vervolgd)

Drs. W. J. van Exel,
Sint-Jansgilde Soerendonk

Inhoudsopgave en registers op de Gildetrom op komst

Al jaren bestaat de wens om de dertig jaargangen van De Gildetrom systematischer toegankelijk te maken. Een alles omvattende inhoudsopgave is er niet. Het samenstellen ervan is van begin af aan een van de doelstellingen van de Federatieve Studie-, Archief- en Tentoonstellingskommissie geweest. De heer A. van Esch uit Oirschot nam dit project ter hand. Met veel geduld en doorzettingsvermogen zette hij zich aan het werk. De publicatie wordt in tweeën gedeeld. De afwijkende opzet van de eerste veertien jaargangen brengt dat met zich mee. Deel 1 zal bevatten: 1/ Inhoudsopgave over blz. 1 t/m 710. 2/ Gerubriceerde inhoudsopgave naar auteurs. 3/ Gerubriceerde inhoudsopgave naar onderwerp. 4/ Registers van de gilden. 5/ Plaatsnaamregister. 6/ Persoonsnaamregister. 7/ Register van trefwoorden het gildewezen rakende.

De jaargangen 1 t/m 14 (no.'s 1 t/m 40) worden in dit eerste deel behandeld.

Later zal volgens dezelfde opzet het tweede deel verschijnen over de jaargangen 15 t/m 30. De genoemde commissie en de Stichting "de Gildetrom" bevelen beide delen nu reeds in uw aandacht aan.

In het komend voorjaar zal een en ander zijn definitieve beslag krijgen. Daarna zullen definitieve gegevens volgen.

De prijs van het boek is f 5,—.

Belangstellenden worden verzocht de nodige aantallen van hun Gilde of Kring zo spoedig mogelijk op te geven aan H. A. J. van Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel.